

MONITOR 3D DORDRECHT

TWEEDE UITGAVE, NAJAAR 2016

Onderzoekcentrum
Drechtsteden

INHOUDSOPGAVE

3DECENTRALISATIES

JEUGDHULP

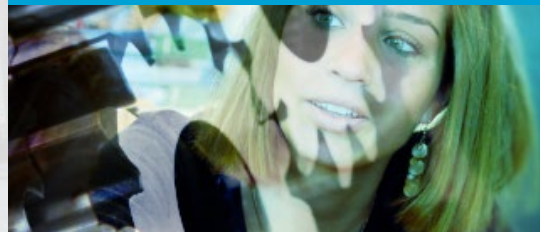
PARTICIPATIEWET

WMO 2015

SAMENHANG 3D

3 DECENTRALISATIES

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor **> Jeugdhulp, Participatiewet en Wmo**. Natuurlijk heeft dit veel veranderingen teweeg gebracht, voor inwoners, professionals in het veld, beleidsmakers en bestuurders. Des te belangrijker is het om goed zicht te hebben en houden op de praktijk, waarbij de cliënt/inwoner centraal staat.

Gemeenten willen graag verantwoord en tijdig kunnen bijsturen wanneer er zich op het gebied van de drie decentralisaties knelpunten voor doen. Er is veel informatie voorhanden, maar vaak versnipperd en niet altijd even up-to-date. Als regionaal kenniscentrum met langdurige lokale dieptekennis brengt het Onderzoekcentrum Drechtsteden in deze tweede 'monitor 3D – Dordrecht' de beschikbare informatie en cijfers voor alle drie decentralisaties tezamen. We maken gebruik van verschillende bronnen, zoals die van de gemeentelijke uitvoeringsinstanties, het CBS, eigen onderzoeken en onderzoeken van andere onderzoeks- en adviesbureaus. De 'monitor 3D – Dordrecht' verschijnt halfjaarlijks, waarin we steeds de meest recente stand van zaken en de ontwikkelingen weergeven.

Naast het *tellen* van alle cijfers is het evenzo belangrijk om het verhaal achter de cijfers te *vertellen*. Cijfers krijgen pas betekenis wanneer zij in een context geplaatst worden cq. geduid worden. Samen met professionals en beleidsmedewerkers hebben we deze vertaalslag, waar mogelijk, gemaakt.

Snel naar:

- > JEUGDHULP
- > PARTICIPATIEWET
- > WMO 2015

De drie decentralisaties in het kort

Na een periode van transitie (de feitelijke overdracht van ondersteuningstaken naar de gemeenten) zitten gemeenten nu volop in de transformatiefase (de ontwikkeling in de ondersteuningstaken waarbij talentontwikkeling, ontkokering, vertrouwen geven aan partners in de stad en gesprek met (niet over) de bewoner leidende principes zijn).

Jeugdhulp: Het nieuwe jeugdstelsel is op 1 januari 2015 in werking gegaan. De gehele jeugdzorg valt nu onder verantwoordelijkheid van de gemeenten. Dit gaat samen met een inhoudelijke vernieuwing. Voorzieningen en hulpverleners moeten zich bijvoorbeeld meer gaan richten op de versterking van de eigen kracht van kinderen, jongeren en opvoeders. Een andere nieuwe verantwoordelijkheid voor gemeenten is afstemming met het onderwijs over het Passend Onderwijs.

Participatiewet: Met de invoering van de Participatiewet is er één regeling gekomen voor de voormalige Wwb, Wsw en Wajongers met arbeidsvermogen. Nieuwe instroom in de Wsw is niet meer mogelijk, nieuwe instroom in de Wajong alleen nog voor volledig arbeidsongeschikten. Bestaande Wsw-ers behouden hun status, bestaande Wajongers worden allen herkeurd. Gemeenten kunnen instrumenten als loonkostensubsidie en begeleiding langduriger inzetten om mensen aan werk te helpen en te houden.

Wmo 2015: Op 1 januari 2015 is de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) in werking getreden. Met de inwerkingtreding van deze wet zijn gemeenten verantwoordelijk voor de ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie van inwoners met een beperking, chronisch of psychosociaal probleem. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat deze inwoners - die voor 1 januari 2015 een beroep konden doen op de AWBZ - zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen en meedoen aan de samenleving.

We richten ons in deze monitor per decentralisatie op vier pijlers:

- gebruik
- ervaringen cliënten en professionals
- uitputting van budgetten
- overzicht wanneer welke informatie/cijfers (nog) beschikbaar komt

Daarnaast brengen we de > [samenhang](#) tussen de drie decentralisaties in beeld.

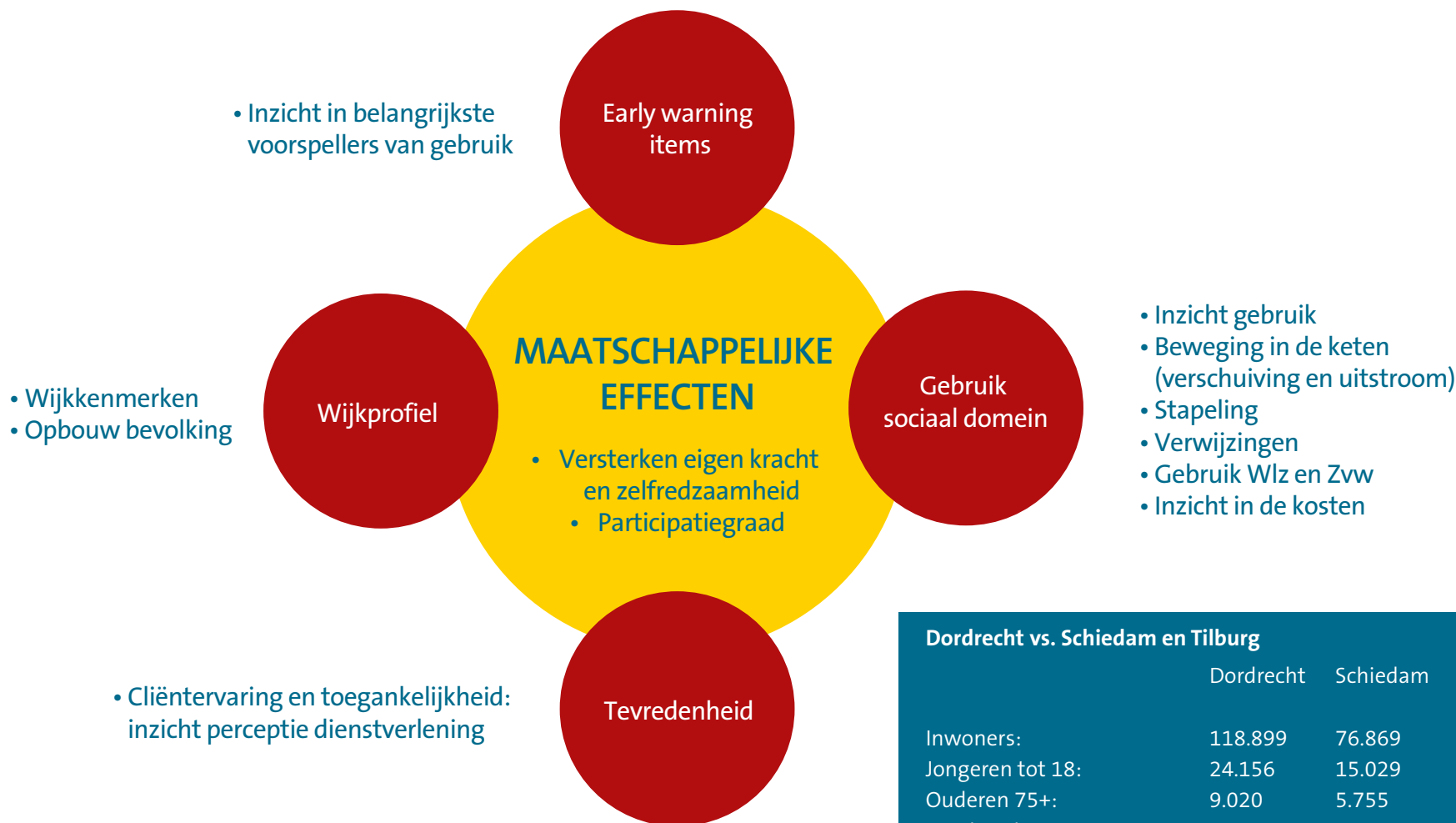

Gemeentelijke monitor Sociaal Domein

De gemeentelijke monitor Sociaal Domein is ontwikkeld door de VNG, KING en het CBS. De monitor ondersteunt gemeenten bij hun horizontale informatievoorziening: informatie voor de gemeenteraad en burgers. De basis en het uitgangspunt van de gemeentelijke monitor Sociaal Domein is de eigen gemeentelijke managementinformatie. Oftewel: operationele sturingsinformatie die gemeenten zelf al verzamelen. De monitor verzamelt en hergebruikt deze gegevens. De informatie biedt gemeenten de mogelijkheid om beleid te (her)formuleren en te sturen in het sociaal domein.

De monitor geeft inzicht in gebruik, early warning items, cliëntervaring en toegankelijkheid van voorzieningen in het sociaal domein. Omdat het een landelijk instrument betreft, is benchmarken tussen gemeenten mogelijk. De gemeentelijke monitor Sociaal Domein wordt tweemaal per jaar gepubliceerd op > waarstaatjegemeente.nl. In juli 2016 is de derde versie van de monitor gepubliceerd, met resultaten over het hele jaar 2015. In januari 2017 verschijnen de resultaten over de eerste helft van 2016.

De monitor bevat verschillende informatie over > [jeugdhulp](#), > [de Participatiewet](#), > [Wmo](#) en de > [stapeling van zorg](#).

Dordrecht vs. Schiedam en Tilburg

	Dordrecht	Schiedam	Tilburg
Inwoners:	118.899	76.869	211.648
Jongeren tot 18:	24.156	15.029	40.051
Ouderen 75+:	9.020	5.755	13.724
Huishoudens tot AOW in bijstand:	3.680	2.510	6.740
Werkloosheid:	8,4%	9,6%	8,6%
Netto arbeidsparticipatie:	63,1%	61,8%	65,3%
Lage inkomens:	11,0%	11,8%	12,1%

JEUGDHULP

Er zijn verschillende bronnen die ons iets (kunnen) vertellen over het gebruik van jeugdhulp in Dordrecht, de kosten en de ervaringen van cliënten. De ervaringen van Dordtse professionals is recentelijk niet onderzocht. Wel hebben er twee evaluaties plaatsgevonden (o.a. naar Veilig Thuis).

- > [gemeentelijke monitor Sociaal Domein](#)
- > [Serviceorganisatie Jeugdhulp Zuid-Holland Zuid](#)
- > [cliëntervaringsonderzoek Jeugd](#)
- > [monitor Transitie Jeugd](#)
- > [evaluatie Serviceorganisatie Jeugd ZHZ en formule jeugdteams](#)
- > [evaluatie Veilig Thuis](#)

Snel naar:

> STAND VAN ZAKEN: JEUGDHULP

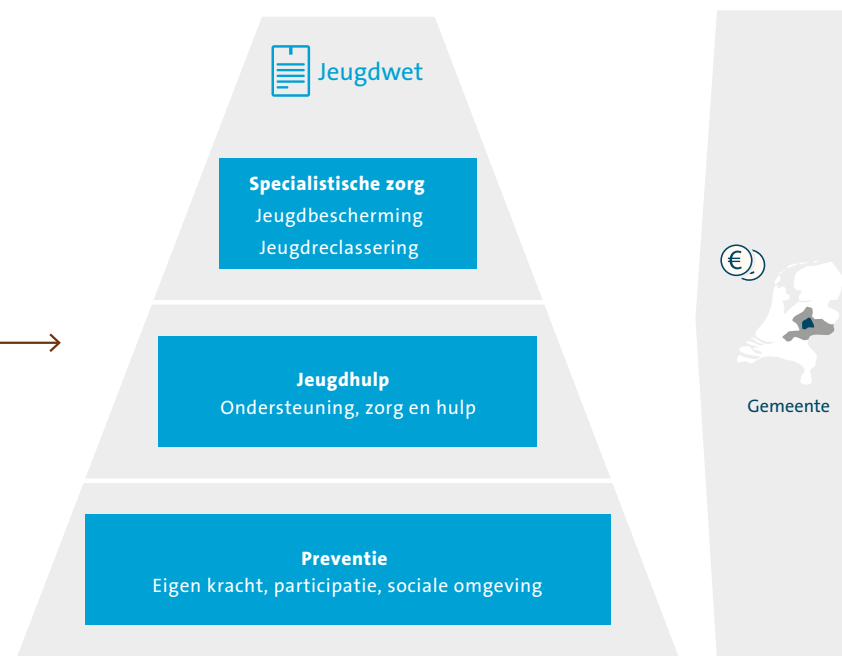

JEUGD › JEUGDWET

Vóór 1 januari 2015

 Gesloten jeugdzorg (JeugdzorgPlus)	 Rijk
 Jeugdzorg (Wet op de jeugdzorg)	 Provincie
 Jeugdbescherming (Wet op de jeugdzorg)	 Provincie
 Jeugdreclassering (Wet op de jeugdzorg)	 Provincie
 Zorg voor jeugdigen met verstandelijke beperking (AWBZ)	 Provincie
 Begeleiding en persoonlijke verzorging van jeugdigen (AWBZ)	 Provincie
 Geestelijke gezondheidszorg jeugdigen (AWBZ en Zvw)	 Provincie
 Gezondheidszorg jeugdigen (Wpg)	 Gemeente
 Opgroei- en opvoedondersteuning (Wmo)	 Gemeente

Na 1 januari 2015

Bron: Twijnstra en Gudde

STAND VAN ZAKEN: JEUGDHULP

De gezamenlijke ambitie van de zeventien gemeenten in Zuid-Holland Zuid is dat jeugdigen gezond en veilig opgroeien, kansen krijgen om zich te ontwikkelen en naar vermogen kunnen meedoen in de samenleving (bron: beleidsplan Jeugdhulp Zuid-Holland Zuid). Wanneer dit niet lukt, wordt er eerst gekeken naar de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van het gezin en de sociale opvoedingsomgeving. Wanneer dit ontoereikend is, bieden de gemeenten jeugdhulp, met zoveel mogelijk het behoud van de regie over het eigen leven.

Uit cijfers van de gemeentelijke monitor Sociaal Domein blijkt dat het aantal jeugdigen tot 18 jaar dat enige vorm van jeugdhulp ontvangt in Dordrecht iets is toegenomen in 2015 en zo'n 12% bedraagt. Het aandeel ligt hiermee hoger dan landelijk gemiddeld (10%). Bij de meeste jeugdigen in jeugdzorg is er geen sprake van stapeling; de meesten hebben enkel jeugdhulp.

In de eerste negen maanden van 2016 zijn er in Dordrecht 3.242 unieke cliënten in de regionale zorgmarkt ingestroomd. Dit zijn er al beduidend meer dan in heel 2015. Ook het aantal dossiers dat is afgesloten door de jeugdteams komt (naar alle waarschijnlijkheid) hoger uit dan in 2015. De teller stond per 30 september op 514 dossiers. Het merendeel van de jeugdigen in de regionale zorgmarkt doet een beroep op een individuele voorziening en maakt gebruik van zorg in natura.

Overzicht beschikbare informatie, onderzoeken/monitoren - Jeugdhulp

	wie	frequentie	beschikbaar
gemeentelijke monitor Sociaal Domein	VNG, KING en het CBS	halfjaarlijks	januari en juli
begroting SO Jeugd ZHZ	SO Jeugd ZHZ	jaarlijks	maart
maandrapportages SO Jeugd ZHZ	SO Jeugd ZHZ	maandelijks	maandelijks
cliëntervaringsonderzoek Jeugd	SO Jeugd ZHZ	jaarlijks	najaar
monitor Transitie Jeugd	o.a. MEE Nederland en Zorgbelang Nederland	per kwartaal	per kwartaal
evaluatie SO Jeugd ZHZ en formule jeugdteams	Seinstra Van de Laar	eenmalig	juni 2016
evaluatie Veilig Thuis	Caroline Mobach	eenmalig	oktober 2016

Gemeentelijke monitor Sociaal Domein - Jeugdhulp

In de gemeentelijke monitor Sociaal Domein staan verschillende cijfers over het gebruik/de inzet van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Ruim één op de tien jeugdigen tot 18 jaar in Dordrecht (11,7%) heeft in 2015 enige vorm van jeugdhulp gekregen.¹ Het percentage lag in het tweede deel van het jaar wat hoger dan in het eerste halfjaar. Voor het percentage jeugdigen in de jeugdbescherming of jeugdreclassering zien we weinig verschillen tussen het eerste en tweede halfjaar 2015.

Vergelijken we Dordrecht met Schiedam en Tilburg, dan zien we dat het gebruik van jeugdhulp in Dordrecht beduidend hoger is. Dit zit 'm alleen in het gebruik van jeugdhulp zonder verblijf. Jeugdhulp met verblijf is in Dordrecht namelijk duidelijk lager dan in de andere twee steden. Wat betreft jeugdbescherming en jeugdreclassering is Dordrecht goed vergelijkbaar met Tilburg. De gemeente Schiedam scoort hier een stuk hoger.

Jongeren in jeugdzorg, 2015 (%)

	Dordrecht			Schiedam	Tilburg	Nederland
	1e helft 2015	2e helft 2015	2015	2015	2015	2015
jeugdhulp	9,2	10,5	11,7	7,7	8,9	10,0
met verblijf	13,2	12,4	12,1	17,2	18,2	9,7
jeugdbescherming	1,5	1,3	1,6	1,9	1,6	1,2
jeugdreclassering	0,4	0,5	0,6	1,1	0,7	0,5

Toelichting: % van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdreclassering is % van alle jongeren 12-23 jaar. - = het cijfers is geheim vanwege risico op onthulling van individuen.

Bron: gemeentelijke monitor Sociaal Domein

1) Het betreft hier hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014): hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en/of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Dat het gebruik van jeugdhulp (verhoudingsgewijs) hoger ligt in Dordrecht zien we ook terug in het aantal hulptrajecten dat opgestart is (in procenten van alle jeugdigen tot 18 jaar). Het aantal beëindigde trajecten is – vanzelfsprekend - er ook hoger. De meeste jeugdhulptrajecten worden regulier, volgens plan beëindigd. Wel worden er in Dordrecht in verhouding meer trajecten voortijdig beëindigd dan in Schiedam en Tilburg: 40% van de trajecten versus 28%.

Overige jeugdcijfers in de GMSD:

- jeugdzorgtrajecten
- in- en uitstroom naar reden
- beëindigde trajecten naar duur
- duur beëindigde trajecten naar verwijzer

> www.waarstaatjegemeente.nl/live

Jeugdhulptrajecten (naar reden van beëindiging), 2015

	Dordrecht				Schiedam		Tilburg		Nederland	
	1e helft 2015	2e helft 2015	2015	%	2015	%	2015	%	2015	%
begonnen	1.990	1.115	3.110	12,3	1.235	7,7	3.650	8,6	357.100	9,9
beëindigd	705	1.340	2.045	8,1	690	4,3	2.430	5,7	203.255	5,6
volgens plan	435	805	1.240	4,9	505	3,1	1.750	4,1	158.045	4,4
voortijdig	275	535	810	3,2	190	1,2	680	1,6	45.215	1,3
saldo	1.285	-225	1.065		545		1.220		153.845	

Toelichting: % van alle jongeren tot 18 jaar. De cijfers zijn afgerond op vijftallen. Om het risico op onthulling van individuen te voorkomen zijn de waarden 0 tot en met 7 weergegeven als geheim.

Bron: gemeentelijke monitor Sociaal Domein

De gemeentelijke monitor Sociaal Domein brengt ook de stapeling in jeugdzorg (tussen jeugdhulp, jeugdbescherming en/of jeugdreclassering) in beeld. Wat zien we? Bij de meeste jeugdigen in jeugdzorg is er geen sprake van stapeling. De meesten hebben enkel jeugdhulp. Of zij binnen de jeugdhulp meerdere hulpverleningstrajecten hebben, laat de gemeentelijke monitor niet zien.

Kijken we naar stapeling, dan zien we dat de meest voorkomende combinatie jeugdhulp én jeugdbescherming is: 1% van de jeugdigen tot 18 jaar in Dordrecht krijgt zowel jeugdhulp als jeugdbescherming (zo'n 250). De stapeling van jeugdzorg in Dordrecht is hiermee niet anders dan in Schiedam en Tilburg.

Stapeling in jeugdzorg, 2015

	Dordrecht		Schiedam		Tilburg		Nederland			
	1e helft 2015	2e helft 2015	2015	%	2015	%	2015	%		
enkel jeugdhulp	2.050	2.350	2.610	10,3	980	6,1	3.115	7,3	313.770	8,7
enkel jeugdbescherming	105	80	100	0,4	95	0,6	130	0,3	10.835	0,3
enkel jeugdreclassering	45	40	45	0,2	65	0,4	115	0,3	5.970	0,2
jeugdhulp en jeugdbescherming	240	215	260	1,0	170	1,1	465	1,1	29.320	0,8
jeugdhulp en jeugdreclassering	15	25	25	0,1	25	0,2	70	0,2	3.405	0,1
jeugdbescherming en jeugdreclassering	-	-	-	-	-	-	10	0,0	355	0,0
jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering	-	10	15	0,1	10	0,1	25	0,1	1.435	0,0

Toelichting: % van alle jongeren tot 18 jaar. De cijfers zijn afgerond op vijftallen. Om het risico op onthulling van individuen te voorkomen zijn de waarden 0 tot en met 7 weergegeven als geheim.

Bron: gemeentelijke monitor Sociaal Domein, bewerking OCD

Registraties Serviceorganisatie Jeugd Zuid-Holland Zuid

De Serviceorganisatie Jeugd ZHZ houdt zich bezig met de uitvoering van de jeugdhulp in de regio Zuid-Holland Zuid. In dit kader levert zij iedere maand en ieder kwartaal een rapportage aan de zeventien gemeenten op met daarin verschillende cijfers over het gebruik en de kosten van jeugdhulp.

Meldingen

Meldingen van/over jeugdigen worden geregistreerd in het MO platform (voorheen Zo!Jong). In totaal zijn er in 2016 (tot en met eind september) in Dordrecht 3.881 meldingen ingevoerd; in lijn met het aantal meldingen in 2015. Het zwaartepunt van melders ligt bij de categorieën 'overige' (initiële vulling², 31%) en huisartsen (30%), gevolgd door jeugdigen zelf (13%) en ouders (12%).

Meldingen in MO platform, Dordrecht

	2015	2016 (t/m 30.9)
meldingen	5.257	3.881

Bron: Serviceorganisatie Jeugd ZHZ

2) Oftewel, externe import: de groep jeugdigen die voor 1 januari 2015 al in zorg waren en op basis daarvan door de Serviceorganisatie is geregistreerd.

Instroom in regionale zorgmarkt

In de eerste negen maanden van 2016 zijn er in Dordrecht 3.242 unieke cliënten in de regionale zorgmarkt ingestroomd. In heel 2015 waren dit er 2.698; beduidend minder. Het merendeel van de jeugdigen doet een beroep op een individuele voorzieningen. De verhouding ZIN:PGB is 92:8.

In de Jeugdwet is vastgelegd dat er drie partijen zijn door wie een jeugdige doorverwezen kan worden naar de gespecialiseerde jeugdhulp, oftewel een individuele voorziening zoals opgenomen in de Verordening Jeugdhulp. Deze verwijzers zijn: medische verwijzers (waaronder huisartsen), gecertificeerde instellingen en de gemeentelijke toegang (jeugdteams/sociaal teams).

Instroom in regionale zorgmarkt, Dordrecht

jeugdigen met jeugdhulp	3.242
jeugdigen met individuele voorziening	2.624
verwijzers	
externe import	29%
gecertificeerde instellingen	15%
jeugdteam/sociale teams	27%
medische verwijzers	30%
verhouding ZIN:PGB	92:8

Bron: Serviceorganisatie Jeugd ZHZ

In onderstaande tabel zien we dat het aantal verwijzingen via medische verwijzers iets hoger ligt dan de instroom via jeugd- en sociale teams. Dit is conform het landelijke beeld. Wel lezen we in een artikel in [> Binnenlands Bestuur](#) dat het aantal verwijzingen via gemeenten (landelijk) stijgt.

In de tabel staat ook nog een vierde verwijzer; externe import. Dit is de groep jeugdigen die voor 1 januari 2015 al jeugdhulp ontving. Deze groep zal naar verloop van tijd steeds kleiner worden, omdat langs deze route geen sprake kan zijn van nieuwe instroom.

Serviceorganisatie Jeugd ZHZ

De Serviceorganisatie is opgericht door de 17 gemeenten in Zuid-Holland Zuid om sturing op jeugdhulp mogelijk te maken. Namens de 17 gemeenten draagt zij zorg voor het inkopen en contracteren van de regionale zorgmarkt, budgetbeheersing, informatievoorziening en accountmanagement.

In het beleidsplan en het Beleidsrijk Regionaal Transitie Arrangement (BRTA) Jeugdhulp Zuid-Holland Zuid zijn de beleidsmatige en financiële kaders vastgelegd voor de uitvoering van de jeugdhulp in ZHZ. Gewenste effecten zijn vertaald in maatschappelijke resultaten, doelen en bijbehorende indicatoren, om zodoende te kunnen sturen op deze effecten. De Serviceorganisatie monitort de doelstellingen en indicatoren uit het BRTA.

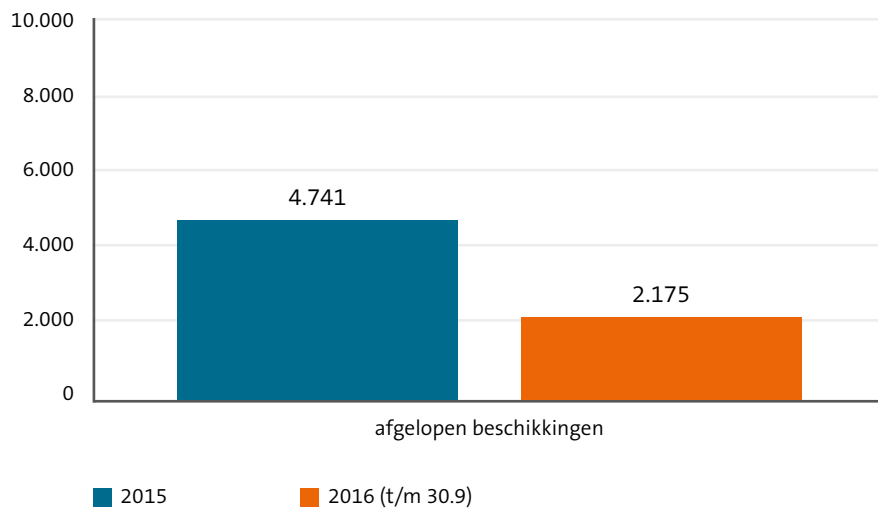

Uitstroom

Er zijn in totaal 2.175 beschikkingen afgelopen in de eerste negen maanden van 2016 (t/m 30.9) en 514 dossiers afgesloten door de jeugdteams. Vergelijken we deze aantallen met die van heel 2015, dan zien we dat het aantal afgelopen beschikkingen duidelijk minder is. Het aantal afgesloten dossiers loopt daarentegen een stuk voor (als de lijn zich voortzet).

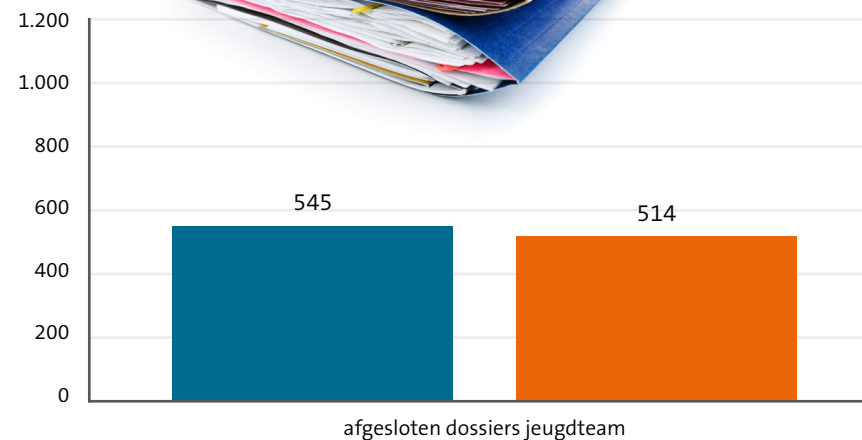
Uitstroom, Dordrecht

Bron: Serviceorganisatie Jeugd ZHZ

Afgesloten dossiers 2016 (t/m 30.9)

514

Financiën

De begroting van de Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ (waar de Serviceorganisatie Jeugd ZHZ onderdeel van is) is in de vergadering van juli 2016 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Kijken we naar de realisatiecijfers voor het jaar 2015 in de begroting 2017, dan zien we een positief saldo van € 4.720.000. De primaire begroting 2017 is gebaseerd op de september circulaire 2015. Dit is te beschouwen als een voorlopige begroting. De geactualiseerde begroting 2017 wordt namelijk bepaald op basis van de meicirculaire 2016. Hierin worden nog een aantal ontwikkelingen verwerkt, waaronder de bijdrage van gemeenten aan de uitvoeringskosten van de SVB en de bijdrage van het Rijk aan gemeenten wegens het schrappen van de ouderbijdragen. Voor 2016 wordt een afwijking t.o.v. de begroting verwacht van € 3.283 (bron: 1e bestuursrapportage 2016, Serviceorganisatie Jeugd ZHZ).

Jeugdhulpbudget, Zuid-Holland Zuid (in euro's)

	realisatie 2015	begroting 2016	primaire begroting 2017
baten	106.038.000	96.739.000	94.888.000
lasten	101.318.000	96.739.000	94.888.000
saldo	4.720.000	0	0

Bron: concept begroting 2017 Dienst Gezondheid & jeugd ZHZ

Veiligheid, bescherming en crisis

Veiligheid, bescherming en crisis

	2015	2016 (t/m 30.9)
jeugdigen waarvoor jeugdbeschermingstafel routingsbesluit genomen heeft	66	99
meldingen bij Veilig Thuis	505	715
verzoeken tot onderzoek ingediend bij Raad voor de Kinderbescherming	.	111
jeugdigen waarvoor een jeugdbeschermingsmaatregel aan de rechtbank is verzocht	98	55

Toelichting: . = onbekend. De cijfers van de jeugdbeschermingstafel betreffen het aantal unieke jeugdigen. Jeugdigen worden in de praktijk echter soms herhaald gemeld. De Raad voor de Kinderbescherming heeft nog geen gegevens kunnen leveren over onderzoek door en advies van de Raad bij jeugdstrafzaken.

Bron: Serviceorganisatie Jeugd ZHZ

- Het aantal jeugdigen waarvoor de jeugdbeschermingstafel een routingsbesluit genomen heeft is ten opzichte van 2015 toegenomen. Dit geldt ook voor het aantal meldingen bij Veilig Thuis.
- Het aantal jeugdigen waarvoor een jeugdbeschermingsmaatregel aan de rechtbank is verzocht, komt (waarschijnlijk, als de lijn doorzet) iets lager uit dan in 2015.

Cliëntervaringsonderzoek Jeugd

Gemeenten zijn verplicht om vanaf 2016 een cliëntervaringsonderzoek Jeugd te (laten) doen. Dit is via een verwijzing in de Jeugdwet (art. 210) naar de Wmo vastgelegd. Het onderzoek c.q. de vragenlijst moet gaan over een aantal onderwerpen die bij wet zijn bepaald: toegankelijkheid van voorzieningen, uitvoering van de zorg en effect van de zorg. In opdracht van de VNG heeft stichting Alexander > **een modelvragenlijst** ontwikkeld. Over de wijze waarop het onderzoek afgenomen moet worden, is niets vastgelegd.

Voor de regio Zuid-Holland Zuid draagt de Serviceorganisatie Jeugd ZHZ zorg voor het cliëntervaringsonderzoek. Het veldwerk heeft dit voorjaar plaatsgevonden en de resultaten zijn aangeleverd bij het Ministerie van VWS. Op basis van de ontvangen informatie publiceert het ministerie uiterlijk 31 december op landelijk niveau een rapportage. Deze rapportage geeft een landelijk beeld van de door de cliënt ervaren kwaliteit van de zorg en ondersteuning en stelt gemeenten in staat om de cliëntervaringen in de eigen gemeente te vergelijken met de ervaringen van andere gemeenten als basis voor continue kwaliteitsverbetering.

Monitor Transitie Jeugd

De > **Monitor Transitie Jeugd** brengt de onbedoelde negatieve effecten en knelpunten van de transitie van de jeugdhulp naar de gemeenten in kaart. Ook worden de mogelijke oplossingen vanuit cliëntperspectief aangekaart. De monitor loopt in 2015 en 2016. In regionale en landelijke rapportages worden de signalen zichtbaar. De rapportages worden toegestuurd aan belangenbehartigers, gemeenten en de rijksoverheid, en bieden de mogelijkheid tot het concreet aanpakken van de knelpunten.

Evaluatie Serviceorganisatie Jeugd ZHZ en formule jeugdteams

De 17 gemeenten in Zuid-Holland Zuid hebben in de Sturingsnotitie Jeugdhulp Zuid-Holland Zuid en het inrichtingsplan van de Serviceorganisatie aangegeven dat de Serviceorganisatie medio 2017 moet worden geëvalueerd. Om dit op een gedegen wijze te kunnen doen en tijdig een besluit te kunnen nemen over het continueren of opheffen van de Serviceorganisatie, is de besluitvorming naar voren verschoven. Dit heeft geresulteerd in een bestuursopdracht om in 2016 de Serviceorganisatie te evalueren. Daarnaast was er de behoefte om de regionale formule van de jeugdteams te evalueren. Beide > [evaluaties](#) zijn uitgevoerd door het bureau Seinstra & van der Laar.

Serviceorganisatie Jeugd ZHZ

Centraal in de doorlichting van de Serviceorganisatie stond de vraag of de Serviceorganisatie de beste waarborging biedt om te zorgen voor de juiste grip op de uitvoering van de jeugdhulp in Zuid-Holland Zuid. Functioneert de Serviceorganisatie daadwerkelijk zoals het in 2014 is bedacht? Tevens is er gekeken naar de efficiency en effectiviteit van de organisatie. Op basis van de doorlichting en de vele gesprekken die Seinstra & van der Laar gehouden heeft, zijn een aantal conclusies te trekken:

- De Serviceorganisatie functioneert goed tot zeer goed.
- Betrokkenen ervaren de Serviceorganisatie als proactief, betrokken, kwalitatief hoogwaardig en slagvaardig.
- De Serviceorganisatie biedt goede waarborgen om grip te houden op financiën en om zich daarnaast verder te richten op kwaliteit en kwantiteit van jeugdhulp.

Naast enkele verbeterpunten is het advies om de Serviceorganisatie op de huidige schaal te continueren.

Formule jeugdteams

Ook voor de jeugdteams resulteert de evaluatie van Seinstra & van der Laar in het advies om de formule en daarmee de Stichting Jeugdteams na 2017 te continueren op de huidige schaal.³ Met name vanwege de continuïteit en het behouden van kwaliteit en om de doorontwikkeling en transformatie verder de ruimte te geven. De volgende conclusies worden getrokken:

- Er is veel ontwikkeld in een jaar tijd, de meerwaarde van het regionaal organiseren van de jeugdteams wordt herkend en erkend.
- Ervaringen met de jeugdteams op hoofdlijnen is positief, goede en gedreven professionals, doorontwikkeling generalistische basis is nodig.
- De uitgangspunten worden nog steeds gedeeld, meer sturingscapaciteit in de Stichting en verheldering van afspraken opdrachtgeverschap en regionale versus lokale sturing is nodig.
- Aansluiting teams bij de lokale situatie gaat in de praktijk redelijk goed, maar doorontwikkeling van de aansturing en bewaken van regionale grenzen is wel nodig.

3) De evaluatie van Seinstra & van der Laar is gebaseerd op ervaringen van verschillende partijen. Het betreft geen feitelijke of objectieve doorlichting van de Stichting. De Stichting Jeugdteams laat zelf nog een evaluatie uitvoeren naar het feitelijk functioneren van de Stichting.

Evaluatie Veilig Thuis

In het Beleidsrijk Regionaal Transitie Arrangement (BRTA) is aangekondigd dat medio 2016 een keuze moet worden gemaakt voor definitieve positionering van Veilig Thuis. Hiervoor is eind 2015 een bestuursopdracht vastgesteld door de verschillende opdrachtgevers van het huidige Veilig Thuis, namelijk het Algemeen Bestuur, centrumgemeenten en de 17 colleges.

Eind 2014 hebben de gemeenten in Zuid-Holland Zuid besloten nog geen keuze te maken voor de positionering van Veilig Thuis (Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling, AMHK). Veilig Thuis Zuid-Holland Zuid wordt sinds 1 januari 2015 uitgevoerd in een samenwerkingsorganisatie van Jeugdbescherming west (AMK-functie: Advies- en Meldpunt Kindermishandeling) en de Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ (SHG-functie: Steunpunt Huiselijk Geweld en het meldpunt Zorg & Overlast en OGGz-taken: Openbare Geestelijke Gezondheidszorg).

Om een weloverwogen keuze te maken over de positionering van Veilig Thuis heeft in 2016 onderzoek plaatsgevonden. Het gaat dan om inhoud: welke taken willen we positioneren? En om de positioneringsvariant: waar willen wij positioneren?

Wat positioneren?

In het adviesrapport “Smal doen en breed denken”, uitgevoerd door Caroline Mobach, is antwoord gegeven op de vraag: “Wat zijn de voor- en nadelen van een smal Veilig Thuis en een breed Veilig Thuis gezien vanuit de potentiële doelgroep van Veilig Thuis?”⁴ Na zorgvuldige weging vanuit de argumenten die aangedragen zijn vanuit het perspectief van zowel inwoners als professionals, slaat de balans overtuigend door naar een Veilig Thuis in de smalle variant.⁵ Deze duidelijke voorkeur heeft vooral te maken met de forse opgaven die Veilig Thuis de komende jaren moet uitvoeren op een hoog specialistisch terrein van complexe problematiek. De overweging is daarbij dat cruciale elementen als het afbreukrisico op meldingsbereidheid bij inwoners en professionals, kans op rolvermenging tussen werksoorten AMHK en OGGz (of wel bewaken onafhankelijke rol en beoordeling) en de ontwikkeling van hoogwaardige expertise in combinatie met de komende opgaven, doorslaggevend zijn geweest om te adviseren de bestuursopdracht aan Veilig Thuis te geven in de smalle variant.

4) Mobach, C. (2016). Smal doen en breed denken. Advies smal of breed Veilig Thuis.

5) Veilig Thuis in de smalle variant richt zich op kindermishandeling- en verwaarlozing, huiselijk geweld, ouderenmishandeling, loverboy-problematiek, vrouwelijke genitale verminking, seksueel geweld, eer gerelateerd geweld, kind-oudermishandeling, huwelijksdwang en achterlating en (ex-)partnergeweld. Veilig Thuis in de brede variant inclusief het Meldpunt Zorg en Overlast is mede gericht op de moeilijk bereikbare doelgroep van sociaal kwetsbare mensen met ernstige problemen op meerdere levensgebieden, zoals verslavings- en/of psychische problemen die zichtbaar of onzichtbaar problemen kunnen veroorzaken, zoals huisvestingsproblemen, zelfverwaarlozing, sociaal isolement of overlast. De aanpak van deze doelgroep valt onder de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz).

Waar positioneren?

In de bestuursopdracht positionering Veilig Thuis zijn vier positioneringsvarianten benoemd:

1. apart organisatieonderdeel Jeugdbescherming west
2. onderdeel Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ (al dan niet apart)
3. nieuwe stichting
4. huidige samenwerkingsorganisatie (Jeugdbescherming west en Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ)

Deze positioneringsvarianten worden nader uitgewerkt op inhoud, financiën en governance. Naar verwachting neemt het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ eind 2016 een besluit over de positionering van Veilig Thuis.

PARTICIPATIEWET

Per 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Welke veranderingen deze wet met zich meebrengt ziet u samengevat in onderstaand schema. Met betrekking tot de Participatiewet zijn er verschillende bronnen die ons iets (kunnen) vertellen over het gebruik van de voorzieningen.

- > [gemeentelijke monitor Sociaal Domein](#)
- > [Sociale Dienst Drechtsteden](#)
- > [MKBA Participatieplekken](#)
- > [landelijke onderzoeken en ontwikkelingen](#)

Snel naar:

➤ [STAND VAN ZAKEN: PARTICIPATIEWET](#)

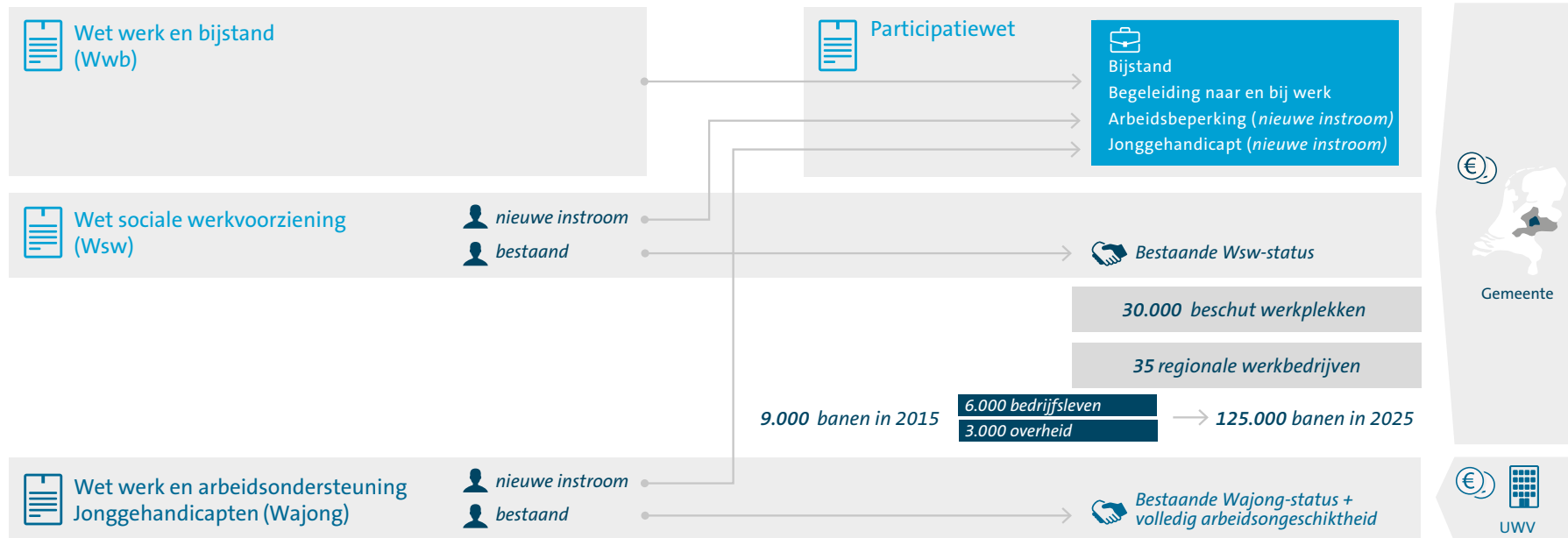

Veranderingen per 1 januari 2015 - Participatiewet

WERK › PARTICIPATIEWET

Vóór 1 januari 2015

Na 1 januari 2015

Bron: Twijnstra en Gudde

Verdiencapaciteit

Centraal in de Participatiewet en het beleid in de Drechtsteden staat de mate waarin mensen zelfstandig het wettelijk minimum loon (WML) kunnen verdienen. De Sociale Dienst Drechtsteden maakt een inschatting van de 'verdiencapaciteit' op basis waarvan instrumentarium wordt ingezet. Kortgezegd worden er drie groepen onderscheiden:

- personen met een verdiencapaciteit van 80-100%, die weinig begeleiding/ondersteuning nodig hebben om zelfstandig het WML te verdienen;
- personen met een verdiencapaciteit van 50-80%, die een bijdrage kunnen leveren op de reguliere arbeidsmarkt, maar niet zonder (langdurige) steun van de overheid;
- personen met een verdiencapaciteit <50% waarvoor geen reguliere arbeidsmarkt is, maar die wel naar vermogen kunnen participeren.

Voor elk van deze groepen worden verschillende instrumenten ingezet. Nieuw is dat de groep met een verdiencapaciteit van 50-80% langdurig kan worden ondersteund.

STAND VAN ZAKEN: PARTICIPATIEWET

In de beleidsnota Invoering Participatiewet is vastgelegd hoe de Drechtsteden de uitvoering van de Participatiewet ter hand nemen. De mate waarin mensen in staat zijn zelfstandig het wettelijk minimumloon te verdienen staat hierin centraal. Voor mensen met een bijstandsuitkering en gemeentelijke prioritaire groepen met een verdiencapaciteit <50% zijn er participatieplekken beschikbaar. De ambitie om in 2015 Drechtsteden breed al direct minimaal 800 deelnemers actief te hebben op participatieplekken bleek niet reëel. De redenen dat plaatsingen achter bleven op de ambitie zijn divers. De matchingunit van MEE kende een moeizame start en zowel bestuurlijk als ambtelijk doorgevoerde wijzigingen in het proces leverde vertragingen op. Daarnaast blijkt ook het verleiden van de doelgroep tot deelname een stevige opgave. Voor 2016 is de ambitie dan ook niet verhoogd, zijn er aanpassingen op de werkwijze doorgevoerd en wordt stevig ingezet op het lokaal bereiken van zoveel mogelijk potentiële deelnemers. In de afgelopen periode is de participatiebonus geïmplementeerd, die aanvullend een stevige extra stimulans tot deelname kan vormen. De bonus geldt met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2016. Eind augustus zijn er in Dordrecht in totaal 637 geaccordeerde plekken beschikbaar. Er zijn in totaal 268 Dordtse deelnemers. Naar aanleiding en op basis van de resultaten van de uitgevoerde Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) Participatieplekken gaat de SDD de doorontwikkeling van de participatieplekken in samenwerking met de gemeenten voor 2017 verder uitwerken, met focus op het realiseren van meer en duurzamere invulling van beschikbare plekken en het zoveel als mogelijk beperken van de (organisatie)kosten. Overigens is het aandeel van de groep met minder dan 50% verdiencapaciteit in de instroom in de bijstand gestegen van 22% in 2015 naar 26% in de eerste acht maanden van 2016. Het aandeel in het zittende bestand bleef stabiel op ongeveer de helft.

De groep met een verdiencapaciteit van 50-80% had vóór de invoering van de Participatiewet weinig kans op werk. Dat is nu beter mogelijk. Tot eind

augustus zijn in 2016 door Baanbrekend Drechtsteden (BBD) 150 Dordtse inwoners geplaatst bij een werkgever, met loonkostensubsidie (veelal detacheringen). Daarnaast waren er ook 42 detacheringen SW (Sociale Werkvoorziening). Ook heeft de SDD voor de doelgroep schoolverlaters VSO/PrO/Entree een specifieke aanpak ontwikkeld die landelijk als 'good practice' wordt gezien. Deze jongeren zijn hierdoor vroegtijdig in beeld en worden zo nodig door de SDD ondersteund richting werk. Hiermee wordt voorkomen dat er jongeren uit deze groep tussen wal en schip vallen. Drechtsteden breed zijn in 2016 tot en met augustus 118 leerlingen preventief besproken met scholen. Het aandeel in de instroom daalde van 20% in 2015 naar 15% in de eerste acht maanden 2016.

Voor de groep met verdiencapaciteit >80% is er weinig veranderd. Van deze groep plaatste Baanbrekend Drechtsteden in 2016 tot en met eind augustus 258 Dordtenaren bij een werkgever. Het aandeel in instroom (circa 60%) en zittend bestand (circa 30%) bleef nagenoeg gelijk.

Uit de gemeentelijke monitor Sociaal Domein en de eerste (proces)evaluatie door het OCD blijkt dat de Drechtsteden in 2015 voortvarend van start zijn gegaan met de nieuwe voorzieningen. Tegelijkertijd is het herstel op de arbeidsmarkt nog niet dusdanig dat op korte termijn een grote daling van het bijstandsvolume valt te verwachten. De uitstroom neemt recent weliswaar toe, maar er is nog steeds sprake van een forse instroom. Vooral de toename van het aantal statushouders is daarin in 2016 een factor. Daarnaast staan werkgevers ook nog lang niet massaal in de rij om mensen met een lagere verdiencapaciteit (50-80%) met loonkostensubsidie aan het werk te helpen. Voorgenomen wetswijziging moet hier belemmeringen weg nemen. Uit de regionale trendrapportage van het UWV blijkt overigens dat werkgevers in de Drechtsteden op de voortgang van de Banenafpraak bovengemiddeld presteren.

Overzicht beschikbare informatie, onderzoeken/monitoren - Participatiewet

	wie	frequentie	beschikbaar
gemeentelijke monitor Sociaal Domein	VNG, KING en het CBS	halfjaarlijks	januari en juli
registraties SDD	SDD	jaarlijks	op aanvraag
bestuursrapportages en jaarstukken	SDD	per vier maanden	juni, november, april
MKBA Participatieplekken	Lysias	eenmalig	november 2016
regionale trendrapportage Banenafpraak	UWV	kwartaal	circa 3 maanden na afloop kwartaal

Gemeentelijke monitor Sociaal Domein - Participatiewet

Ook voor de Participatiewet is de gemeentelijke monitor Sociaal Domein één van de bronnen die ons iets kunnen zeggen over het gebruik van diverse voorzieningen. Cliëntervaring wordt niet centraal gemeten.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de toepassing in 2015 van een aantal re-integratievoorzieningen. Te zien is dat de Drechtsteden in 2015 – vergeleken met het landelijk gemiddelde en met Tilburg en Schiedam - voortvarend werk hebben gemaakt van de toepassing van nieuwe voorzieningen. Vooral met de toepassing van loonkostensubsidie behoort de regio Drechtsteden tot de koplopers. Dat aantal is in Dordrecht, net als het aantal participatieplaatsen, in de loop van 2015 ook verder toegenomen. Beschut werk wordt – bewust – (nog) niet toegepast. Maar dat gold per eind 2015 voor de meeste gemeenten.⁶

Aantallen toepassingen re-integratievoorzieningen Participatiewet, 2015

	Dordrecht				Schiedam		Tilburg		Nederland
	1e helft 2015	2e helft 2015	2015	per 1.000*	2015	per 1.000*	2015	per 1.000*	2015
tijdelijke loonkostensubsidie	70	40	70	19	0	0	80	11	16
loonkostensubsidie	100	150	170	46	0	0	0	0	4
participatieplaats	140	210	210	57	0	0	270	38	54
beschut werk	0	0	0	0	0	0	0	0	0
huishoudens tot AOW leeftijd met bijstandsuitkering	3.680	3.710	3.710		2.540		7.080		

Toelichting: * = per 1.000 huishoudens tot AOW leeftijd met bijstandsuitkering De cijfers zijn afgerond op tientallen.

Overige cijfers Participatiewet in de GMSD:

- WIW/ID banen
- Begeleiding (nog nauwelijks gevuld)
- Overige lopende re-integratievoorzieningen

> <http://www.waarstaatjegemeente.nl/live>

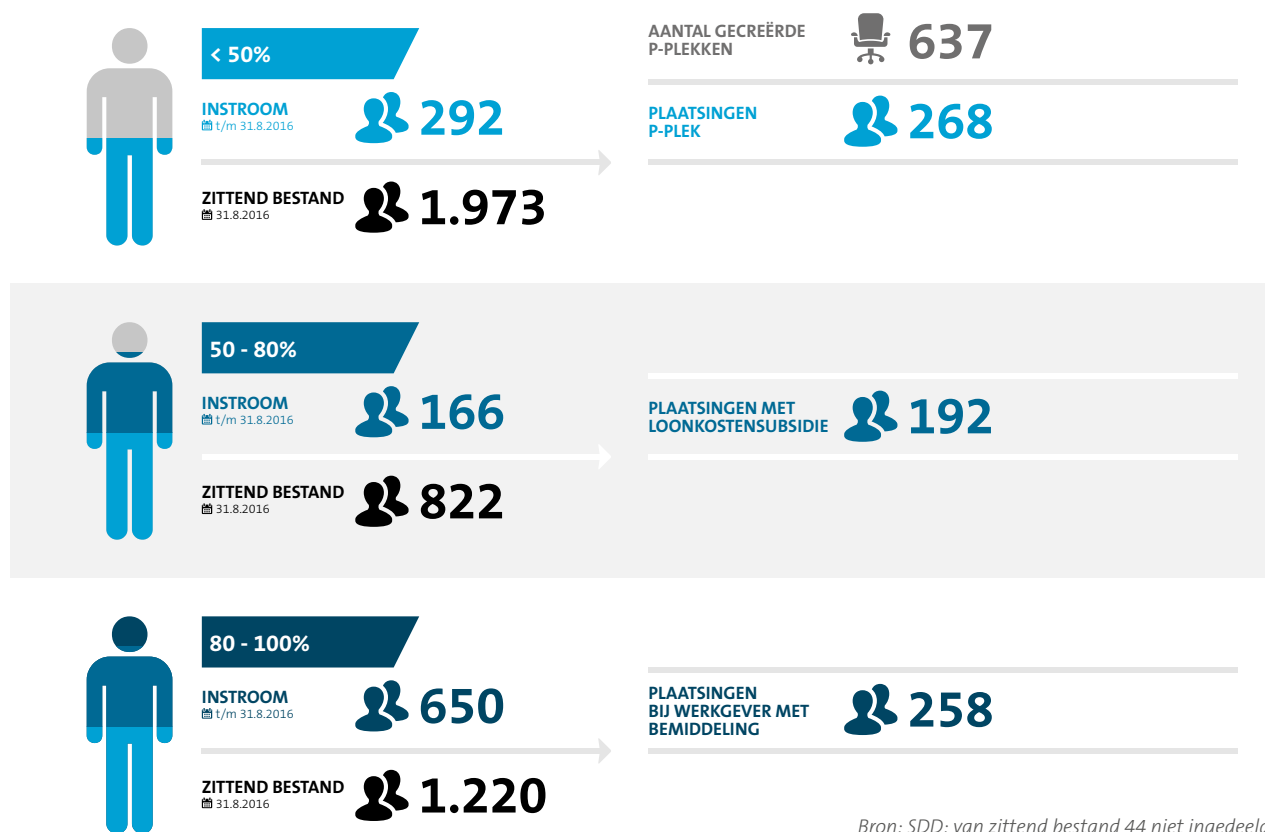
6) In 2015 zijn in heel Nederland door gemeenten slechts 44 beschut werkplekken gerealiseerd. Bron: Inspectie SZW (2016), Vervolgonderzoek Beschut werk, Stand van zaken voorjaar 2016

Registraties Sociale Dienst Drechtsteden

In de figuur ziet u de realisaties in 2016 tot en met eind augustus en de stand per eind augustus voor wat betreft de Participatiewet voor inwoners van Dordrecht.

Realisaties Participatiewet Dordrecht

Verdiencapaciteit <50%

In 2016 stroomden tot en met eind augustus 229 inwoners (dossiers) van Dordrecht met een verdiencapaciteit van <50% de bijstand in. Het zittende bestand in die groep is bijna 2.000 klanten groot. Sommigen uit deze groep zijn al actief met vrijwilligerswerk. Zowel bij de instroom als bij het zittende bestand gaat het bij ongeveer de helft van deze groep om mensen met een verdiencapaciteit onder de 30%. Voor hen is ook participatie veelal niet haalbaar.

Voor de groep met verdiencapaciteit <50% wordt ingezet op deelname aan participatieplekken. De ambitie om in 2015 Drechtsteden breed al direct minimaal 800 deelnemers actief te hebben op participatieplekken bleek niet reëel. De redenen dat plaatsingen achter bleven op de ambitie zijn divers. De matchingunit van MEE kende een moeizame start en zowel bestuurlijk als ambtelijk doorgevoerde wijzigingen in het proces leverde vertragingen op. Daarnaast blijkt ook het verleiden van de doelgroep tot deelname een stevige opgave. Voor 2016 is de ambitie dan ook niet verhoogd, zijn er aanpassingen op de werkwijze doorgevoerd en wordt stevig ingezet op het lokaal bereiken van zoveel mogelijk potentiële deelnemers. In de afgelopen periode is de participatiebonus geïmplementeerd, die aanvullend een stevige extra stimulans tot deelname kan vormen. De bonus geldt met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2016. Eind augustus zijn er in Dordrecht in totaal 637 geaccordeerde plekken beschikbaar. In totaal zijn er 268 Dordtse deelnemers.

Verdiencapaciteit 50-80%

De groep met een verdiencapaciteit van 50-80% had vóór de invoering van de Participatiewet weinig kans op werk. Dat is nu beter mogelijk. Tot eind augustus zijn in 2016 door Baanbrekend Drechtsteden (BBD) 150 Dordtse inwoners met loonkostensubsidie geplaatst bij een werkgever, waarvan 63 detacheringen. Daarnaast waren er ook 42 detacheringen SW (Sociale Werkvoorziening). Drechtsteden breed blijft het aantal plaatsingen met loonkostensubsidie (228) vooralsnog achter op de doelstelling (300).

Verdiencapaciteit 80-100%

Van de groep met 80-100% verdiencapaciteit, waarvoor weinig is veranderd, plaatste BBD 421 Drechtstedelingen bij een werkgever. Ook dit aantal blijft wat achter op de doelstelling (620).

Totaal plaatsingen Baanbrekend Drechtsteden

Drechtsteden breed verzorgde BBD in 2016 tot en met eind augustus in totaal 716 plaatsingen bij werkgevers. Dit ligt in dezelfde orde van grootte als in de eerste acht maanden van 2015.

Sociale Dienst Drechtsteden (SDD)

De SDD werkt intensief aan het beperken van de instroom en het bevorderen van de uitstroom naar werk. De instroom wordt beperkt door preventie, ondersteuning schoolverlaters VSO/PrO/Entree, de Startersbeurs en een intensieve aanpak aan de poort via de methode 'Work Fast'.

Door de invoering van de Participatiewet kan sterker worden ingezet op uitzend- deeltijd- en flexwerk en op de inzet van loonkostensubsidie. Baanbrekend Drechtsteden (BBD) plaatst klanten bij werkgevers: regulier (80-100% verdiencapaciteit) of met loonkostensubsidie (50-80% verdiencapaciteit). Het laatste veelal via detachering. Ook de vroegtijdige ondersteuning van de doelgroep VSO/PrO/Entree leidt tot plaatsingen met loonkostensubsidie. Alle plaatsingen met loonkostensubsidie gaan vergezeld van begeleiding en daar waar nodig vergezeld van jobcoaching (= begeleiding op de werkplek). Daarnaast wordt ook voor het zittende bestand de methode 'Work Fast' toegepast. Klanten met een verdiencapaciteit van <50% ten slotte worden - op vrijwillige basis - verleid tot en begeleid naar participatie met behoud van uitkering.

Instroom en zittend bestand naar verdiencapaciteit

Onderstaande tabellen geven de instroom in de bijstand van inwoners van Dordrecht (dossiers) en de stand naar verdiencapaciteit weer, tot en met/per eind augustus 2016. De instroom lag op twee derde van het jaar op 1.108 nieuwe dossiers. Dat is 84% van het totaal in 2015.⁷ De verwachting is daarom dat de totale instroom in heel 2016 wat hoger zal liggen dan in heel 2015. We zien een toegenomen aandeel (26%) van instroom met een verdiencapaciteit van minder dan 50%. Het aandeel 50-80% verdienvermogen is gedaald, het aandeel 80-100% bleef stabiel op ca. 60%.

Zes op de tien is dus instroom met een verdiencapaciteit van 80-100%. Dat is een stuk hoger dan de 30% in het zittende bestand. Daarin heeft bijna de helft (49%) minder dan 50% verdiencapaciteit. Ondanks de groei van het aandeel <50% in de instroom is dat aandeel in het zittende bestand niet toegenomen. In totaal nam het zittende bestand met 99 dossiers toe, een groei van 2,5%.

7) Het gaat om nieuwe uitkering dossiers. In het totaal zijn ook dossierwijzigingen en verhuizingen binnen de Drechtsteden begrepen.

Instroom bijstand 2016, t/m 31.8.2016

verdiencapaciteit	2015		2016 (t/m 31.8)	
	aantal	%	aantal	%
<50%	297	22	292	26
50-80%	260	20	166	15
80-100%	768	58	650	59
totaal	1.325	100	1.108	100

Bron: SDD

Stand bijstand 2016, t/m 31.8.2016

verdiencapaciteit	2015		2016 (t/m 31.8)	
	aantal	%	aantal	%
<50%	1.983	51	1.973	49
50-80%	260	22	822	20
80-100%	768	28	1.220	30
totaal	3.916	100	4.015	100

Bron: SDD

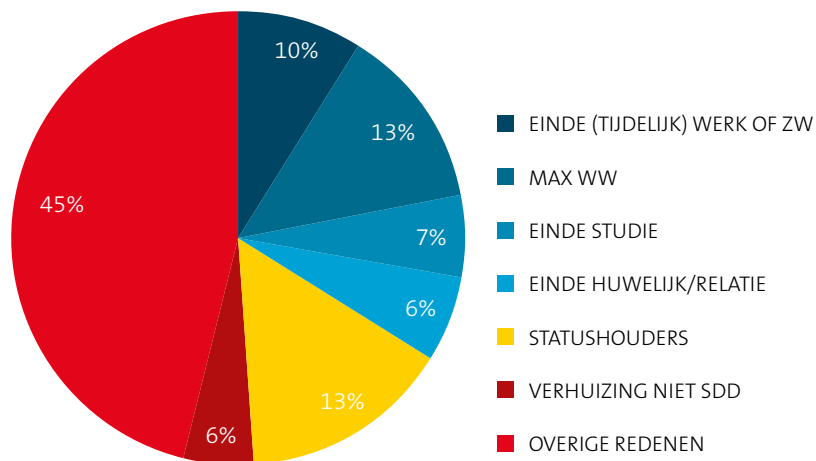
Instream en uitstroom nader bekeken

Onderstaande figuren geven een nader beeld van de in- en uitstroom in 2016, tot eind augustus. Het bereiken van de maximum WW-duur is met 13% (146 dossiers) nog steeds een belangrijke instroom reden. Maar de grootste instroom tot en met augustus 2016 betreft de groep statushouders. Tot en met augustus zijn 151 uitkeringen aan statushouders woonachtig in Dordrecht versterkt. Deze verstrekkingen zijn daarmee voor een groot gedeelte verantwoordelijk voor de stijging van

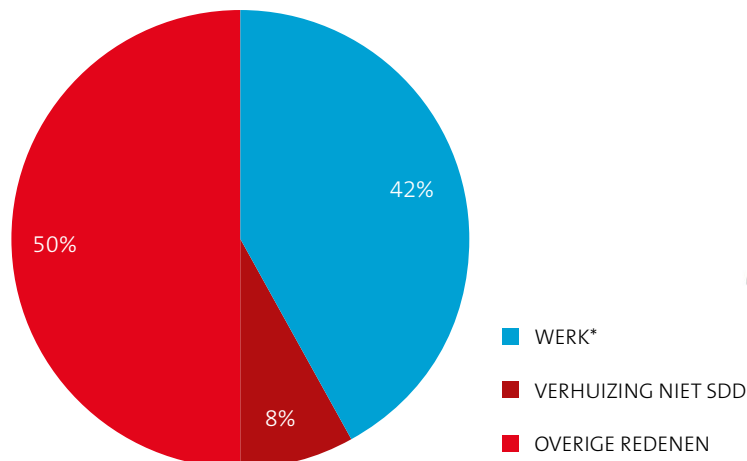
het uitkeringsbestand. Einde (tijdelijk) werk of ziektewet is met 10% de op twee na belangrijkste instroomredenen. Het komt helaas nog veel voor dat tijdelijk werk toch niet duurzaam blijkt te zijn.

Bij 42% van de totale uitstroom tot en met augustus van Dordtenaren in de bijstand ging het om uitstroom naar werk (inclusief zelfstandig beroep en bedrijf en plaatsingen Baanbrekend). In totaal gaat het hierbij om 445 uitstromers naar werk, 35% meer dan in de eerste acht maanden van 2015.

Instream bijstand Dordrecht 2016, naar reden (%)

Uitstroom bijstand Dordrecht 2016, naar reden (%)

Toelichting: tot en met eind augustus; totaal inclusief dossierwijzigingen en verhuizingen binnen de Drechtsteden. * inclusief plaatsingen Baanbrekend Drechtsteden (BBD) en zelfstandig beroep of bedrijf
Bron: SDD

Doelgroep schoolverlaters VSO/Pro/Entree

De SDD heeft een specifieke aanpak ontwikkeld die moet voorkomen dat deze jongeren tussen wal en schip vallen. De SDD biedt een vroegtijdig alternatief toegangsproces voor de VSO/Pro/Entree jongeren. De jongeren zijn hierdoor vroegtijdig in beeld (tot een half jaar voordat zij de school verlaten). In deze specifieke aanpak voor deze groep zijn goede werkafspraken gemaakt tussen de SDD, de scholen en het UWV. Die zijn vastgelegd in een stappenplan. Er zijn twee vaste contactpersonen bij de SDD, die periodiek uitstroomoverleggen voeren met de scholen en het UWV. Ook de 18-minners worden meegenomen in de aanpak voor jongeren. Deze aanpak van de SDD wordt landelijk (door de VNG en de Werkkamer) gezien als een good practice. In 2016 zijn er tot en met augustus 118 leerlingen preventief besproken met scholen (in heel de Drechtsteden). Veel van deze jongeren hebben een vervolg gevonden met ondersteuning van de stagecoördinatoren van de scholen. In 34 gevallen is ondersteuning van de SDD nodig geweest. Van hen zijn er tot nu toe 6 uitgestroomd naar werk, al dan niet met loonkostensubsidie.

Financiën

Uit de 2e Bestuursrapportage 2016 SDD wordt duidelijk dat de ambitie om zo veel mogelijk mensen uit de uitkering en aan het werk te krijgen ver achterblijft op de initiële doelstelling in de begroting. In plaats van gedaald naar maximaal 5.700 per eind 2016 (in de begroting), is het aantal uitkeringsgerechtigden vooralsnog gestegen naar 6.667 (stand 31 augustus 2016). In de 1e Bestuursrapportage was de prognose al naar 6.500 bijgesteld. In de 2e Burap stelt de SDD de prognose bij naar 6.700 per eind 2016. Voornaamste oorzaak is de sterk gegroeide instroom van statushouders.

Ook het aantal detacheringen met loonkostensubsidie blijft om diverse redenen achter bij de doelstelling.⁸ Over de eerste 8 maanden van 2016 zouden, om de doelstelling van 300 detacheringen met loonkostensubsidie in 2016 te kunnen realiseren, 200 werkzoekenden moeten zijn gedetacheerd. Dit waren er echter 168. Tot slot blijft ook het aantal plaatsingen op participatieplekken achter. In totaal waren er eind augustus 535 mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt actief op een participatieplek.

8) In de 2e Burap geeft de SDD aan dat zij werkt aan verbetering van het instrument. Uit de accountantscontrole 2015 bleek dat niet werd voldaan aan de eisen die de Wet Markt en Overheid stelt. Deze wet is bedoel om oneerlijke concurrentie tegen te gaan. Het gaat daarbij om de mate waarin kosten integraal worden doorberekend in het uurtarief.

In verband met de hogere klantenaantallen en minder detacheringen, vraagt de SDD in de 2e Burap om twee begrotingswijzigingen:

- verhoging van de baten en lasten inkomensondersteuning met € 1,5 miljoen;
- verlaging van de baten en lasten participatie met € 0,4 miljoen.

MKBA Participatieplekken

In de 1e helft van 2016 is door Lysias een onderzoek uitgevoerd naar de maatschappelijke effecten van participatieplekken. De maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) moest antwoord geven op de volgende vragen:

1. Leidt deelname voor het individu op een participatieplek tot een groter welbevinden, persoonlijke groei en ontwikkeling?
2. Leidt de aanpak van participatieplekken tot een toename van de maatschappelijke welvaart? Met name in de zin van het:
 - leveren van een bijdrage aan de samenleving;
 - tegengaan van verder afglijden naar zwaardere zorg en mogelijk overlast gevend gedrag;
 - voorkomen van toekomstige zorg- en inkomensondersteunende aanspraken.
3. Is een verdere doorontwikkeling van de (aanpak van de) participatieplekken wenselijk om de baten toe te laten nemen? Zo ja, wat zijn de adviezen hiervoor? (advies voor het vervolg van de aanpak van participatieplekken)

De conclusie van het onderzoek is dat de participatieplekken zeker een maatschappelijk nut hebben. Echter, het relatief lage aantal duurzaam benutte participatieplekken maakt, afgezet tegen de kosten, dat sprake is van een negatieve kosten-baten balans. Vervolg op de MKBA is dat een doorontwikkeling van de participatieplekken verder wordt uitgewerkt door de SDD in samenwerking met de gemeenten. De focus zal daarbij liggen op het realiseren van meer en duurzamer ingevulde plekken en het zo veel als mogelijk beperken van de (organisatie)kosten.

Hiertussen bestaat ook een verband: naarmate de plekken duurzamer worden ingevuld dalen de organisatiekosten per ingevulde plek. Uit het onderzoek komt naar voren dat 55% van de ingevulde participatieplekken in 2015 minder dan zes maanden is vervuld.

Wat zijn participatieplekken?

Op participatieplekken kunnen deelnemers, met een zeer beperkte verdien capaciteit (minder dan 50%) en grote afstand tot de arbeidsmarkt, maatschappelijk nuttige/zinnige activiteiten verrichten en zo blijven meedoen aan de samenleving.

- Deelname is vrijwillig;
- Deelname met behoud van uitkering;
- Participatieplekken zijn zoveel mogelijk dichtbij georganiseerd;
- Geen productie (deelnemers creëren geen substantiële economische toegevoegde waarde).

De plekken zijn toegankelijk voor:

1. Mensen met een uitkering (Participatiewet) en een verdien capaciteit van <50%;
2. Door gemeenten gezamenlijk vastgestelde prioritaire doelgroepen met een verdien capaciteit van <50% (groepen die geen uitkering hebben, maar er volgens gemeentelijk inzicht wel baat bij zouden kunnen hebben).

Ander onderzoek en relevante ontwikkelingen

- **Overall rapportage sociaal domein 2015 van het SCP (mei 2016)**

In deze > **overall rapportage** geeft het Sociaal Cultureel Planbureau 'inzicht in de ontwikkelingen die zich voordoen in het gedecentraliseerde sociaal domein'. Het is wat betreft de Participatiewet in de eerste plaats vooral een overzicht van wat er gebeurt voor wie. Het SCP concludeert 'dat het nog te vroeg is om een goed beeld te kunnen vormen van de transitie. Daarvoor zijn de eerste ervaringen nog te pril en zijn gemeenten nog te veel aan de slag om de uitvoeringspraktijk verder vorm te geven.'

Het SCP kijkt in dit onderzoek ook naar de mate waarin beperkingen voorkomen, naar kwetsbaarheid en naar probleemcumulatie onder de verschillende groepen in het gedecentraliseerde sociaal domein. Ruim de helft van de mensen in de Participatiewet heeft volgens het onderzoek een ziekte, aandoening of beperking, waarvan de helft vooral lichamelijk, twee op de tien vooral psychisch en een op drie zowel lichamelijk als psychisch. Van alle mensen in de Participatiewet is een derde als zeer kwetsbaar aan te merken (naast werkloos ook nog twee van een lage opleiding, een slechte gezondheid of een laag inkomen) en nog eens een derde als kwetsbaar (werkloos en nog één van de andere kwetsbare kenmerken). Gezondheid en kwetsbaarheid zijn positief gecorreleerd met probleemcumulatie. Het hoeft dan ook geen verbazing te wekken dat probleemcumulatie onder mensen in de Participatiewet vaak aan de orde is. Ruim de helft heeft problemen op minstens drie van de zeven 'probleemterreinen'⁹. Een en ander benadrukt nog maar weer eens dat het voor veel van deze mensen veelal geen eenvoudige opgave is om hen uit te laten stromen naar regulier werk.

- **Beschut werk**

Net als veel andere gemeenten werkt de regio Drechtsteden om meerdere redenen (vooralsnog) niet met nieuw beschut werk. De Drechtstraad is hierover meerdere malen geïnformeerd. Een belangrijke reden is dat beschut werk veel duurder is dan een participatieplek. Een groot deel van het participatiebudget zou dan jaarlijks worden geïnvesteerd om dezelfde kleine groep mensen aan het werk te houden. Dit gaat ten koste van de participatie van anderen. Dit kan leiden tot rechtsongelijkheid.

Het Rijk vindt dit ongewenst. Uit nader onderzoek van de Inspectie SZW in 2016 blijkt dat het aantal gerealiseerde beschut werkplekken in gemeenten ver achter blijft bij de verwachtingen. Gemeenten gaan nu wettelijk worden verplicht om beschut werkplekken aan te bieden. Daarbij krijgen inwoners de mogelijkheid om zelf een advies beschut werk bij UWV aan te vragen. De beoogde inwerkingtreding van de wet is 1 januari 2017.

9) Probleemterreinen met tussen haakjes het aandeel mensen in de Participatiewet dat op dat terrein een problematische situatie ervaart: 'verrichten dagelijkse handelingen' (52%), 'voeren van zelfstandig huishouden' (31%), 'financiën' (71%), 'gezin en huishouden' (21%), 'arbeidsmarkt' (26%), 'geletterdheid' (40%), 'sociale contacten' (39%). Bron: SCP (2016).

- **Andere aanpassingen Participatiewet / Wet banenafpraak**

Bij beide wetten bleken er in de uitvoeringspraktijk nogal wat knelpunten te zijn. Dit heeft geleid tot diverse (voorstellen voor) aanpassingen, die ofwel al zijn geïmplementeerd, ofwel per 1 januari in werking treden (en waarop door gemeenten in sommige gevallen vanaf juli kan worden geanticipeerd. De Programmaraad heeft deze aanpassingen onlangs bijeengebracht in een handzaam > **overzicht**. Een belangrijke aanpassing is onder andere de invoering van de zogenaamde Praktijkroute, waardoor mensen bij wie op de werkplek wordt vastgesteld dat zij niet het wettelijk minimumloon kunnen verdienen, in het doelgroepregister worden opgenomen en dus meetellen in de Banenafpraak. Deze maatregel is opgenomen in hetzelfde wetsvoorstel als de verplichting om beschut werkplekken aan te bieden.

Aanpassing loonkostensubsidie Participatiewet

Een (voorgenomen) aanpassing die nog niet in dit overzicht staat, maar wel belangrijk is, is een aanpassing van de berekeningswijze van de toe te passen loonkostensubsidie. De huidige berekeningswijze brengt met zich mee dat bij jongeren die volgens de cao het minimumloon van een volwassene ontvangen, er zelfs meestal geen loonkostensubsidie kan worden verstrekt. Dit belemmert uiteraard de plaatsing van jongeren bij werkgevers. Dit onwenselijke effect gaat ingaande 1 januari 2017 worden gerepareerd. Vanaf dan wordt niet langer het functieloon als maat genomen voor de berekening van de loonwaarde, maar het wettelijk minimum(jeugd)loon. In verband hiermee roept de staatssecretaris de sociale partners op om zich te blijven inspannen om ook de laagste loon schalen in nieuw af te sluiten CAO's op te nemen.

- **Voortgang banenafpraak**

Het UWV rapporteert periodiek over de voortgang van de banenafpraak per arbeidsmarktregio. Uit de meest recente > **Regionale trendrapportage banenafpraak** tot en met het eerste kwartaal van 2016 blijkt dat landelijk ten opzichte van de nulmeting (december 2012) sprake is van een netto groei van 6.785 extra banen (in de definitie van de banenafpraak) bij reguliere werkgevers via een dienstverband en 10.815 via een uitzendcontract/detachering. Werkgevers in de Drechtsteden nemen hiervan 178, respectievelijk 307 extra banen voor hun rekening (markt en overheid). In totaal bedraagt het aandeel van de Drechtsteden daarmee 2,7%. Het aandeel van de Drechtsteden in het totaal aantal banen in Nederland ligt op 1,3%. Hier tegen afgezet presteert de Drechtsteden op dit punt dus goed.

WMO 2015

Sinds het verschijnen van de eerste monitor 3D Dordrecht zijn er diverse onderzoeken en monitoren verschenen waarin (een deel van) de uitvoering van de Wmo wordt belicht. In deze paragraaf verwijzen wij naar deze monitoren en onderzoeken.

- > gemeentelijke monitor Sociaal Domein
- > Sociale Dienst Drechtsteden
- > cliëntervaringsonderzoek Wmo
- > evaluatie 'Cliëntondersteuning in Dordrecht'
- > onderzoek 'Dordtse maatwerkmethode'
- > Analyse informatiesysteem sociale wijkteams Dordrecht

Snel naar:

➤ **STAND VAN ZAKEN: WMO**

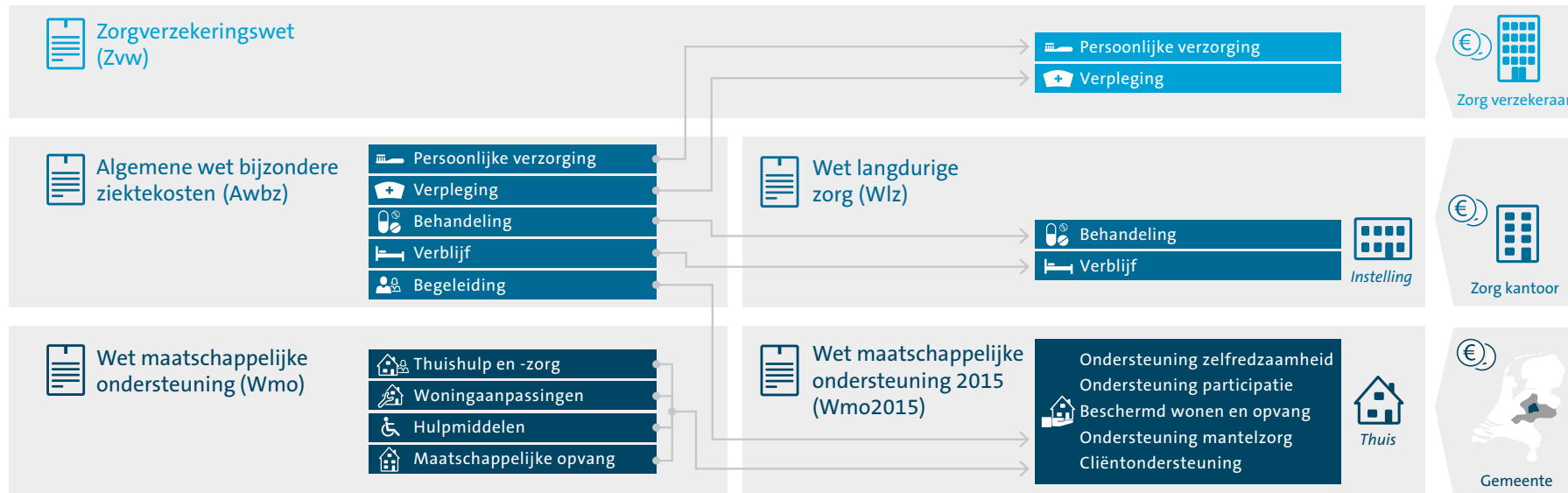

Veranderingen per 1 januari 2015 - Wmo

ZORG › WMO2015

Vóór 1 januari 2015

Na 1 januari 2015

Bron: Twijnstra en Gudde

STAND VAN ZAKEN: WMO

In het Wmo beleidsplan 2015-2018 geeft de gemeente Dordrecht aan hoe zij de zelfredzaamheid van inwoners met een beperking, chronisch psychische of psychosociale probleem wil ondersteunen. Inwoners moeten allereerst de eigen kracht en het sociaal netwerk benutten. Waar de eigen kracht en de kracht van het netwerk niet toereikend is, kan een beroep worden gedaan op een algemene voorziening (bijvoorbeeld het sociaal wijkteam, het algemeen maatschappelijk werk, een maaltijdservice of klussendienst). Als ook deze algemene voorziening niet toereikend is, wordt ondersteuning op maat - een maatwerkvoorziening - georganiseerd.

Uit registraties van de SDD en het jaarverslag en de tweede bestuursrapportage wordt duidelijk dat minder inwoners - dan waar bij de overdracht vanuit de AWBZ rekening werd gehouden - aanspraak maken op ondersteuning op maat (een maatwerkvoorziening begeleiding individueel inclusief persoonlijke verzorging, begeleiding groep inclusief vervoer en/of kort verblijf). Mogelijk spreken de kwetsbare inwoners nu vaker hun

eigen kracht aan of doen zij frequenter een beroep op het sociaal netwerk. Ook kunnen zij vanuit een algemene voorziening worden ondersteund (in plaats van dagbesteding doen zij vrijwilligerswerk of bezoeken zij een buurthuis). De SDD draagt in haar bestuursrapportages nog een andere verklaring aan; de daling komt vooral voort uit het opschonen van het bestand. Landelijk zijn er daarnaast signalen dat cliënten, door de eigen bijdrage CAK, vaker van ondersteuning afzien.

De afname van het aantal geïndiceerde maatwerkvoorzieningen leidde in 2015 tot een positief resultaat. Ook in 2016 voorziet de SDD een aanzienlijk positief financieel resultaat (zie paragraaf financiën).

Overzicht beschikbare informatie en onderzoeken/monitoren - Wmo

	wie	frequentie	beschikbaar
gemeentelijke monitor Sociaal Domein	VNG, KING en het CBS	halfjaarlijks	januari en juli
registraties SDD: begroting, jaarstukken en bestuursrapportages	SDD	jaarlijks per 4 maanden	begroting: november, jaarstukken: april bestuursrapportage: juni en november
cliëntervaringsonderzoek Wmo	OCD	jaarlijks	1 juli
evaluatie Cliëntondersteuning in Dordrecht	OCD	eenmalig	oktober 2016
onderzoek Dordtse maatwerkmethode	Het Instituut Publieke Waarden	eenmalig	mei 2016
analyse informatiesysteem sociale wijkteams Dordrecht	Ynformed	eenmalig	begin 2017
monitor Sociaal	OCD	vierjaarlijks	2017

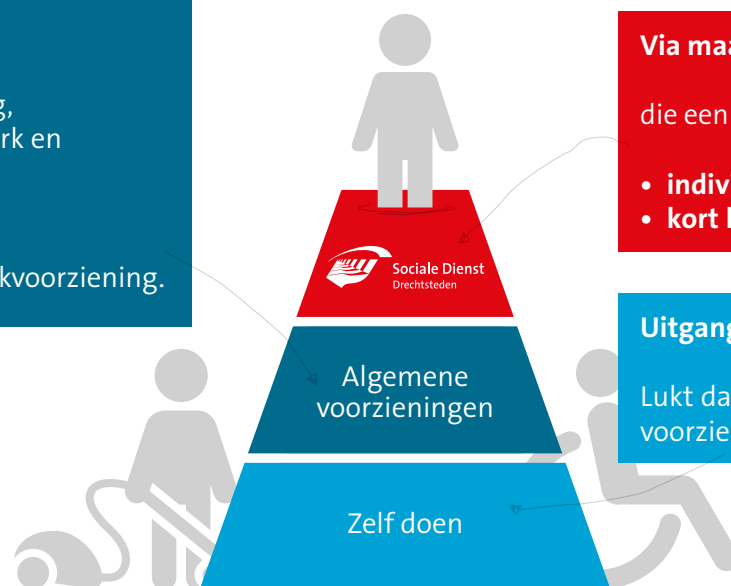

Ondersteuning waar nodig: via algemene voorzieningen

die o.a. zijn gericht op activering,
informatie, maatschappelijk werk en
mantelzorgondersteuning.

Specifiekere zorg nodig?
Dan biedt de SDD een maatwerkvoorziening.

Via maatwerkvoorzieningen

die een goede en betaalbare zorgoplossing op maat bieden.

- individuele begeleiding
- dagbesteding
- kort logeren
- opvang en beschermd wonen

Uitgangspunt: zelf doen wat kan.

Lukt dat niet? Dan een beroep doen op algemene
voorzieningen.

Bron: publiekversie beleidsplan Wmo Drechtsteden 2015

Gemeentelijke monitor Sociaal Domein - Wmo

De gemeentelijke monitor Sociaal Domein geeft voor de Wmo inzicht in het gebruik van maatwerkvoorzieningen (ook wel maatwerkarrangementen). In onderstaande tabel vergelijken wij de cijfers voor Dordrecht met Schiedam en Tilburg. Daarnaast maken wij een vergelijking met de eerste Monitor 3D Dordrecht.

Clënten met een maatwerkvoorziening (ook wel maatwerkarrangement), 2015

	Dordrecht		2015	per 10.000*	Schiedam		2015	per 10.000*	Tilburg		2015	per 10.000*	Nederland		2015	per 10.000*
	1e helft 2015	2e helft 2015			2015	per 10.000*			2015	per 10.000*			2015	per 10.000*		
ondersteuning thuis	1.285	1.370	1.520	130	1.955	255	3.290	155	90.340	130						
verblijf en opvang	430	415	500	40	230	30	915	45	12.705	42						
hulp bij het huishouden	3.250	3.115	3.415	285	2.880	375	1.780	85	173.615	251						
hulpmiddelen en diensten	230	230	290	25	5.325	690	11.205	530	241.375	360						
totaal	4.630	4.540	5.015	420	6.795	885	14.480	685	395.170	567						

Toelichting: * = per 10.000 inwoners. De cijfers zijn afgerond op vijftallen. Omdat een cliënt meerdere voorzieningen kan hebben, is het totaal kleiner dan de optelsom van de aparte voorzieningen.

Bron: gemeentelijke monitor Sociaal Domein 2015, bewerking OCD

Maatwerkvoorzieningen

Ondersteuning thuis: begeleiding, persoonlijke verzorging, kortdurend verblijf, overige ondersteuning gericht op het individu of huishouden/gezin, dagbesteding, overige groepsgerichte ondersteuning en overige maatwerkarrangementen.

Verblijven opvang: beschermd wonen, opvang, spoedopvang en overige beschermd wonen en opvang.

Hulpmiddelen en diensten: woondiensten, vervoersdiensten, rolstoelen, vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen en overige hulpmiddelen.

in Dordrecht lager is dan in Schiedam en Tilburg (hoger gebruik algemene voorzieningen, andere opbouw bevolking), wordt niet duidelijk uit de gemeentelijke monitor. Het verschil in de maatwerkvoorzieningen 'hulpmiddelen en diensten' kan vermoedelijk worden verklaard door een andere manier van registreren (en niet zozeer door een lager gebruik).^{10 11}

10) In de Jaarstukken GRD 2015 en de tweede bestuursrapportage SDD 2016 wordt melding van gemaakt van een andere manier van registreren. "Per 2016 zal de verantwoording over de aantallen [hulpmiddelen] in een andere vorm gaan plaats vinden: meer gespecificeerd en rekening houdend met de eisen van de Monitor Wmo. De voorzieningenlijst zal worden opgeschoond en op een andere wijze worden ingedeeld én gemeten."

"De registratie en rapportage op de Wmo oude voorzieningen is - behoudens HO - nog in onderhoud. Naast de hercodering van de producten [...] wordt een verbeterde indeling in productgroepen doorgevoerd. Tot slot dient het bestand handmatig geschoond te worden om een aantal ingesleten onzuiverheden eruit te halen. [...] De consequentie van de aanpassingen is dat de cijfers niet meer vergelijkbaar zijn met de periodes voor de omzetting. Bovendien vertonen de cijfers op deze onderdelen, vanwege het beschreven herinrichtingsproces, nog enige onzekerheid."

11) In de tweede bestuursrapportage 2016 rapporteert de SDD over het aantal actieve Wmo-indicaties per gemeente. Voor hulpmiddelen en diensten telt de SDD 7.764 actieve indicaties in Dordrecht (per 31/08/16).

*Toelichting: de typen maatwerkvoorzieningen in de gemeentelijke monitor Sociaal Domein komen niet precies overeen met die bij de SDD
Bron: gemeentelijke monitor Sociaal Domein*

Uit de eerste Monitor 3D Dordrecht werd duidelijk dat inwoners van Dordrecht minder gebruik maken van maatwerkvoorzieningen dan inwoners uit de gemeenten Schiedam en Tilburg (uitgezonderd hulp bij het huishouden). Dit verschil zat voornamelijk in de maatwerkvoorziening 'hulpmiddelen en diensten'. In de tabel op de volgende pagina wordt dit beeld bevestigd. Inwoners van Dordrecht lijken, in vergelijking met Schiedam en Tilburg, relatief weinig gebruik te maken van maatwerkvoorzieningen. Dit verschil zit voornamelijk in de maatwerkvoorzieningen 'ondersteuning thuis' en 'hulpmiddelen en diensten'. Waarom het gebruik van 'ondersteuning thuis'

Cliënten met PGB, ZIN of PGB én ZIN, 2015

	Dordrecht		Schiedam		Tilburg		Nederland			
	1e helft 2015	2e helft 2015	2015	%	2015	%	2015	%		
zorg in natura (ZIN)	4.025	3.995	4.370	87	6.215	91	11.500	79	263.710	86
persoonsgebonden budget (PGB)	540	485	555	11	175	3	840	6	19.895	7
persoonsgebonden budget én zorg in natura	65	60	85	2	405	6	2.140	15	20.320	7
totaal	4.630	4.540	5.015	100	6.795	100	14.480	100	395.170	100

Toelichting: de cijfers zijn afgerond op vijftallen. Het totaal aantal cliënten met PGB, ZIN of PGB én ZIN in Nederland komt niet overeen met het totaal aantal cliënten met een maatwerkvoorziening in Nederland. Wij deden hier navraag naar, maar hebben (nog) geen verklaring ontvangen.

Bron: gemeentelijke monitor Sociaal Domein

De meerderheid van de cliënten kiest voor zorg in natura. Dat is zowel in Dordrecht (87%), Schiedam (91%) en Tilburg (79%) het geval. Het aandeel cliënten met een PGB is daarentegen laag.

Registraties Sociale Dienst Drechtsteden

Gemeenten zijn op grond van de Wmo 2015 verantwoordelijk voor (het formuleren van) de kwaliteit en continuïteit van de maatschappelijke ondersteuning. De gemeenteraad stelt periodiek een plan vast met betrekking tot het door het gemeentebestuur te voeren maatschappelijke ondersteuningsbeleid. De gemeente Dordrecht heeft samen met de andere Drechtstedengemeenten het > [Wmo Beleidsplan 2015-2018](#) opgesteld. Inwoners met een beperking, chronisch psychisch of psychosociaal probleem worden zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig geholpen. Dit is het uitgangspunt van het beleid. De Drechtsteden gemeenten maken hierbij een onderscheid tussen algemene en maatwerkvoorzieningen; zij willen in het aanbod een verschuiving realiseren van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen. Dit onder meer omdat algemene voorzieningen in vergelijking met maatwerkvoorzieningen goedkoper zijn.

Sociale Dienst Drechtsteden (SDD)

Met de invoering van de Wmo 2015 zijn de Drechtstedengemeenten verantwoordelijk voor de ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie van inwoners met een beperking, chronische of psychosociale problemen. In het Wmo beleidsplan wordt een onderscheid gemaakt tussen algemene- en maatwerkvoorzieningen. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor voldoende algemene voorzieningen ('de lokale ondersteuningsstructuur'). De uitvoering van de maatwerkvoorzieningen (behalve Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang) is belegd bij de SDD (onder verantwoordelijkheid van het Drechtstedenbestuur en de Drechtraad). Deze gaat na of een inwoner in aanmerking komt voor een maatwerkvoorziening ('indiceren').

Nadat de inwoner zich heeft gemeld bij de SDD, vindt er een keukengesprek plaats met een Wmo-consulent. De consulent doet onder meer onderzoek naar de ondersteuningsbehoefte, de eigen kracht, het sociaal netwerk en of andere voorzieningen een oplossing kunnen bieden. Aan het eind van het keukentafelgesprek volgt er een verslag en advies en kan een aanvraag worden ingenomen. De indicatie voor een maatwerkvoorziening wordt middels een beschikking afgegeven. Een zorgaanbieder levert de geïndiceerde zorg. Als de inwoner een sterk eigen netwerk heeft of gebruik kan maken van een algemene voorziening of andere wettelijke regeling, wordt de aanvraag afgewezen. Tegen deze beslissing kan bezwaar worden aangetekend.

Als inwoners niet voldoende eigen kracht hebben of geen sociaal netwerk (familie, vrienden, kennissen en/of buurtgenoten) hebben, kunnen zij een beroep doen op algemene voorzieningen of wettelijk voorliggende voorzieningen (zoals de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet). Als ook deze algemene of voorliggende voorzieningen niet toereikend of

van toepassing zijn (bijvoorbeeld omdat een gemeente geen adequaat voorliggend aanbod heeft of de ondersteuningsvraag van de klant te zwaar is), kan de inwoner bij de SDD een maatwerkvoorziening aanvragen (individuele begeleiding, dagbesteding en/of kort logeren).

Actieve Wmo indicaties, Dordrecht

	31.12.2015			31.08.2016		
	PGB	ZIN	totaal	PGB	ZIN	totaal
begeleiding individueel (inclusief persoonlijke verzorging)	180	863	1.043	141	666	807
dagbesteding (begeleiding groep)	32	402	434	18	378	396
vervoer dagbesteding	-	245	245	-	233	233
kortdurend verblijf	7	0	7	4	0	4

Toelichting: persoonlijke verzorging is sinds 1.1.2016 geïncorporeerd in individuele begeleiding. Omdat een inwoner meerdere indicaties kan hebben, is het aantal unieke cliënten lager dan het aantal actieve indicaties. Voor PGB dagbesteding zit het vervoer al in het PGB bedrag

Bron: 2e bestuursrapportage 2016 Sociale dienst Drechtsteden

In de tweede bestuursrapportage 2016 Sociale Dienst Drechtsteden (versie 23 september 2016) en de bijlage (paragraaf 4.2) rapporteert de SDD over het aantal actieve indicaties per Wmo-maatwerkvoorziening voor inwoners uit Dordrecht. De meeste indicaties geeft de SDD af voor individuele begeleiding. Op 31 augustus 2016 hadden 807 inwoners uit Dordrecht een indicatie 'begeleiding individueel'. Op de tweede plaats staat dagbesteding met 396 actieve indicaties per 31 augustus 2016.

Evenals in het jaarverslag 2015, concludeert de SDD in de tweede bestuursrapportage 2016 dat Drechtsteden breed minder inwoners dan verwacht gebruik maken van de maatwerkvoorzieningen begeleiding en kortdurend verblijf. Wel signaleert de sociale dienst een stijging van het aantal indicaties dagbesteding. "Komende maanden zal duidelijk worden of [deze] omslag doorzet en welk invloed dit heeft op de financiën", aldus de SDD.

Financiën

De Drechtstedengemeenten (waaronder Dordrecht) hebben naast de hierboven uitgewerkte doelstelling in het Wmo beleidsplan ook een financiële doelstelling geformuleerd. Zij willen de Wmo-taken en ambities binnen het beschikbare (dat wil zeggen door het Rijk overgedragen) Wmo-budget uitvoeren en werken aan kostenreductie.

Voor deze monitor 3D hebben wij het jaarverslag 2015 en de tweede bestuursrapportage 2016 van de SDD ingezien. Het aantal afgegeven indicaties begeleiding en kortdurend verblijf is Drechtsteden breed lager dan geraamd.¹² Dit omdat een deel van de, uit de AWBZ overgedragen,

indicaties niet zijn verlengd (bijvoorbeeld omdat cliënten hier in de praktijk geen gebruik van maakten). Daarnaast zijn er landelijk signalen dat cliënten afzien van ondersteuning vanwege de eigen bijdrage die betaald moet worden.¹³ Ook het aantal indicaties huishoudelijke ondersteuning is lager dan geraamd. "De belangrijkste oorzaak ligt in de hoogte van de eigen bijdragen in relatie tot reguliere markttarieven", aldus de SDD.

12) Net als in 2015 verwacht de SDD in 2016 een aanzienlijke onderbesteding op begeleiding en kortdurend verblijf. "De lagere lasten moeten in het verlengde van het resultaat 2015 worden gezien, minder klanten dan waar bij de overdracht vanuit de AWBZ rekening mee werd gehouden bij een nagenoeg ongewijzigd rijksbudget."

13) Bron: jaarverslag 2015 SDD

Vanwege de mindere vraag naar voorzieningen in de Drechtsteden prognosticeert de SDD op het programma Wmo voor 2016 een positieve afwijking (een overschot) van 6,1 miljoen euro ten opzichte van de actuele begroting (na de begrotingswijzigingen eerste bestuursrapportage). In de tweede bestuursrapportage vraagt de SDD zodoende om een begrotingswijziging. De baten en lasten huishoudelijke ondersteuning en begeleiding en kortdurend verblijf moeten “in verband met een daling van het aantal klanten dat een beroep doet op de voorziening” met respectievelijk 1 miljoen euro en 5 miljoen euro worden verlaagd. Overigens, ook andere gemeenten in Nederland houden geld over op de Wmo budgetten, zo blijkt uit een aantal recente artikelen (o.a. in [Binnenlands Bestuur](#)).

Programma Wmo (in euro's)

	actuele begroting 1e burap 2016			actuele begroting 2e burap 2016			afwijking prognose begroting		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
huishoudelijke ondersteuning	17.000.000	17.000.000	0	16.000.000	16.000.000	0	-1.000.000	-1.000.000	0
huishoudelijke hulp toelage	3.316.000	3.316.000	0	3.316.000	3.316.000	0	0	0	0
hulpmiddelen	8.650.000	8.650.000	0	8.550.000	8.550.000	0	-100.000	-100.000	0
begeleiding en kortdurend verblijf	22.396.000	22.396.000	0	17.396.000	17.396.000	0	-5.000.000	-5.000.000	0
totaal							-6.100.000	-6.100.000	

Bron: tweede bestuursrapportage 2016 SDD

Cliëntervaringsonderzoek Wmo

In opdracht van de regiegroep Wmo van de Drechtsteden heeft het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) dit jaar (2016) voor alle zes Drechtstedengemeenten, dus ook voor de gemeente Dordrecht, het Cliëntervaringsonderzoek (CEO) Wmo uitgevoerd. Hoe ervaren cliënten de toegankelijkheid en kwaliteit van de voorzieningen? En welk effect hebben zij ervan ondervonden in hun zelfredzaamheid?

In totaal hebben wij zo'n 1.300 inwoners in Dordrecht met een individuele voorziening op basis van de Wmo 2015 ondervraagd. De belangrijkste conclusies op een rij:

- De meerderheid van de cliënten is tevreden over het contact met de Sociale Dienst Drechtsteden (SDD).
- De bekendheid van onafhankelijke cliëntondersteuning blijft wat achter. Cliëntondersteuning maakt in Dordrecht onderdeel uit van de sociale teams en wordt niet als losstaand product gepromoot. Wel wordt er in de communicatie van de SDD (o.a. in brieven en op de website) expliciet verwezen naar de mogelijkheid van cliëntondersteuning. En ook de sociale teams worden (actief) gepromoot.
- De meerderheid van de cliënten is tevreden over de kwaliteit van de ondersteuning die zij krijgen en ervaart een (positief) effect van de ondersteuning in hun dagelijks leven.
- Ondanks een tevreden meerderheid blijft er ruimte voor verbetering. Zo'n twee à drie op de tien cliënten zijn namelijk niet (geheel) tevreden over het contact, de kwaliteit en het effect van de ondersteuning.

Alle resultaten (per gemeente) vindt u in de > [factsheet](#).

CEO Wmo

Volgens de Wmo 2015 is iedere gemeente in Nederland verplicht jaarlijks te onderzoeken hoe cliënten de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning ervaren. Sinds dit jaar (2016) is er een verplichte vragenlijst en een voorgeschreven aanpak ontwikkeld door de VNG, het ministerie van VWS en een aantal gemeenten: > [het cliëntervaringsonderzoek Wmo \(CEO\)](#). Omdat elke gemeente dezelfde vragenlijst gebruikt, kunnen de uitkomsten met elkaar vergeleken worden (benchmarken) om van elkaar te leren. Daarnaast heeft het onderzoek een signaleringsfunctie. De resultaten zijn opgenomen in de gemeentelijke monitor Sociaal Domein.

De doelgroep van het CEO zijn alle cliënten met individuele voorzieningen op basis van de Wmo 2015. Voorzieningen dus waaraan een beschikking ten grondslag ligt. Voor Dordrecht als centrumgemeente is dit inclusief de cliënten Beschermd Wonen.

Cliëntondersteuning in Dordrecht

In de Wmo 2015 is expliciet opgenomen dat gemeenten per 1 januari 2015 verplicht zijn om cliëntondersteuning aan te bieden voor alle inwoners. In Dordrecht is de keuze gemaakt om cliëntondersteuning onder te brengen in de vijf sociale teams. In opdracht van de gemeente Dordrecht heeft het OCD het functioneren van de cliëntondersteuning in Dordrecht onder de loep genomen. Centraal stonden de vragen: hoe is het bereik van de cliëntondersteuning? En hoe ervaart de cliënt de kwaliteit van de ondersteuning?

Cliëntondersteuning in Dordrecht: toen en nu

Cliëntondersteuning is in de wet omschreven als: “onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen.”

In Dordrecht is de keuze gemaakt om cliëntondersteuning voor alle inwoners onder te brengen in de vijf sociale teams. Voor 2015 was MEE Drechtsteden verantwoordelijk voor cliëntondersteuning en beperkte de ondersteuning zich tot een deel van de bevolking: chronisch zieken, mensen met een beperking in het autistisch spectrum, mensen met een lichamelijke beperking en mensen met een (licht) verstandelijke beperking.

De positionering van cliëntondersteuning in de sociale teams heeft zowel een aantal voor- als nadelen. Een groot voordeel is de laagdrempeligheid waarmee inwoners binnen kunnen stappen en de preventieve werking. Er wordt generalistisch gewerkt en met een brede blik naar hulpvragen gekeken. Dit laatste heeft ook een nadelig effect: specialistische kennis verdwijnt.

Bekendheid heeft tijd en aandacht nodig

De bekendheid van cliëntondersteuning in de sociale teams is beperkt. Ongeveer een kwart van de Dordtenaren weet dat zij voor cliëntondersteuning bij het sociaal team in hun wijk terecht kunnen. Dit heeft deels te maken met de veranderde positie van cliëntondersteuning. De vanzelfsprekendheid in de route naar MEE is weg en moet weer gevonden worden naar de sociale teams. Dit heeft tijd nodig, maar zeker ook aandacht. Dat de term ‘cliëntondersteuning’ niet even goed bekend is onder de Dordtse bevolking en wat verwarring geeft, is ook een feit maar voor de gemeente geen missie op zich.

De vraag is of iedere Dordtenaar de sociale teams moet kennen. Het belangrijkste is dat mensen die hulpbehoevend zijn, de weg naar het sociaal team kunnen vinden. Dit is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Uit onze enquête blijkt dat (omgerekend) zo'n 3% van de Dordtse bevolking het afgelopen jaar een hulpvraag heeft gehad, maar geen informatie, advies of ondersteuning heeft gevonden. Een potentiële doelgroep voor de sociale teams.

Niet iedereen wordt (al) bereikt

De sociale teams hebben een grote caseload en zien veel inwoners. Desondanks zijn een aantal groepen die minder goed bereikt worden, zoals cliënten van de jeugdteams en mensen met een licht verstandelijke beperking. Voor deze groepen inwoners is de weg naar het sociaal team soms letterlijk en figuurlijk te lang.

Cliënten zeer tevreden

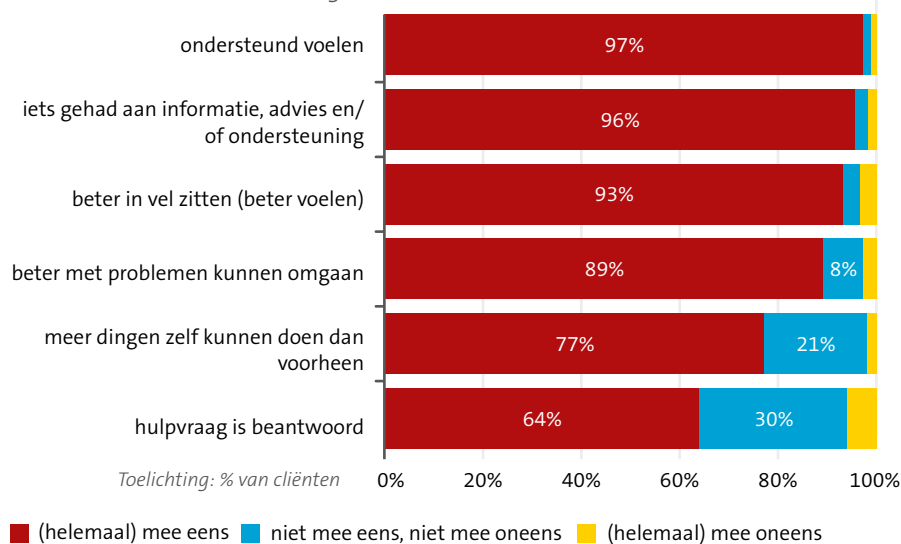
De cliënten van de sociale teams zijn zeer tevreden met de geboden ondersteuning en de medewerkers van de sociale teams. De sociale teams krijgen een 8,8 gemiddeld. Vrijwel alle cliënten voelen zich door het sociaal team ondersteund, zeggen iets gehad te hebben aan de ondersteuning van het sociaal team en zitten beter in hun vel.

Aanbevelingen

Op basis van > **het onderzoek** heeft het OCD een aantal aanbevelingen gedaan. In een > **raadsinformatiebrief** geeft de gemeente Dordrecht aan hier actief mee aan de slag te gaan:

- Vergroot de bekendheid en het bereik van de sociale teams onder specifieke (kwetsbare) doelgroepen. Zorg zelf als gemeente, naast de communicatie-uitingen van de SDD, voor positieve publiciteit. Werk (meer) outreachend en ga actief op zoek naar inwoners die de weg naar de sociale teams niet vinden.
- Vergroot de bekendheid van de sociale teams ook onder toeleidende professionals, zoals huisartsen en jeugdprofessionals. Dit komt de samenwerking ten goede.
- Borg binnen de vijf sociale teams gezamenlijk de specialistische kennis die dreigt te verdwijnen.
- Borg het onafhankelijke karakter van cliëntondersteuning.

Tevredenheid met ondersteuning

Dordtse maatwerkmethode

Inwoners van Dordrecht met een vraag of probleem kunnen terecht bij de sociale wijkteams. Over het algemeen is een oplossing binnen de reguliere wegen mogelijk. De professional van het sociaal wijkteam maakt dan gebruik van de gangbare procedures en werkafspraken. Echter, wanneer de standaardoplossing niet het gewenste resultaat biedt (onnodige escalatie of hoge kosten), moet gezocht worden naar een maatwerk aanpak ('intelligente standaardisatie versus gelegitimeerd maatwerk'). Daarom is begin 2015 gestart met de Dordtse Ventieltafel, een traject waarin de sociale teams en jeugdteams leren maatwerk te leveren. Met de Ventieltafel kunnen enerzijds ingewikkelde cases worden opgelost en anderzijds structurele knelpunten worden aangepakt. Het afgelopen jaar begeleiden Albert Jan Kruijer en Cher Steinfeld van het Instituut Publieke Waarden de gemeente en de teams hierbij. De resultaten zijn vastgelegd in een boek 'De ventieltafel; maatwerk leveren in Dordrecht' (september 2016). In het boek beschrijven Albert Jan Kruijer en Cher Steinfeld een aantal casussen, knelpunten die zich voordeden, genomen acties en gevonden oplossingen ('de doorbraak die werd geforceerd').¹²

14) De regels voor de toegang tot schulphulpverlening (SDD) zijn bijvoorbeeld praktischer gemaakt. "Voorlichting in de sociale teams over schulphulpverlening in de eigen wijk ontslaat mensen van verplichte deelname aan een centrale bijeenkomst." De ventieltafel; maatwerk leveren in Dordrecht, pagina 50.

Analyse informatiesysteem sociale wijkteams

Na het eerste jaar van opstart hebben de sociale wijkteams en de gemeente in Dordrecht behoefte aan meer realtime sturingsinformatie. Samen werken zij aan een betere informatievoorziening met als hoofddoelen:

1. meer inzicht bieden in de klantgroepen en opgaven van de wijkteams;
2. meer inzicht in- en mogelijkheid tot analyse van de processen binnen en rondom wijkteams (wachlijsten, doorstroom etc.).

Om deze inzichten eenvoudig en snel te kunnen bieden, ontwikkelt Ynformed samen met de coördinatoren van de sociale wijkteams, de alliantie van de vier moederorganisaties en de betrokken ambtenaren een 'informatieplatform' (Business Intelligence) en een onderliggend datawarehouse. Hiermee krijgen zij allen blijvend inzicht in de actuele situatie en in de ontwikkeling over tijd. De oplevering van het project staat gepland voor eerste kwartaal 2017.

SAMENHANG 3D

De drie decentralisaties in het sociaal domein hangen nauw met elkaar samen: de doelgroepen overlappen deels, met als gevolg een mogelijke stapeling van problemen. Zo is uit onderzoek gebleken dat Wwb-ers veel gebruik maken van Wmo-maatwerkvoorzieningen (Divosa, 2012). Ook tussen jeugdhulp en de Participatiewet bestaan duidelijke verbanden, zoals het naar werk begeleiden van risicojongeren. Of de groep jonggehandicapten met arbeidsvermogen, waarvoor gemeenten ook de verantwoordelijkheid hebben gekregen om deze zo mogelijk naar werk te begeleiden. Ten slotte zijn er raakvlakken tussen jeugdhulp en de Wmo, bijvoorbeeld omdat de Wmo zich ook richt op jeugdigen en ouders over problemen bij opgroeien en opvoeden.¹⁵

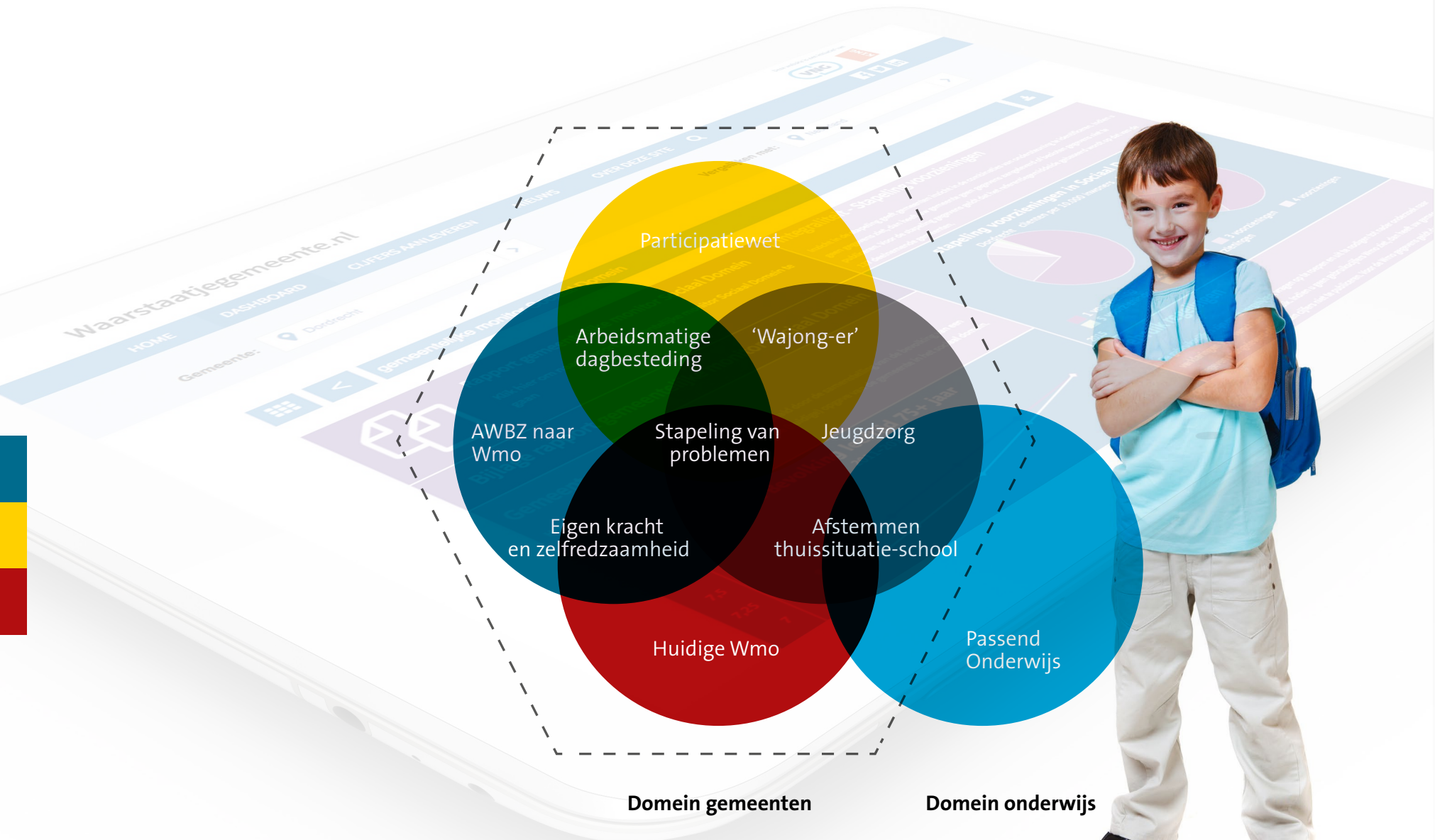
Vanuit het oogpunt van integraliteit en het uitgangspunt 'één gezin, één plan, één regisseur' is het belangrijk voor gemeenten om goed zicht te houden op de samenhang tussen de drie decentralisaties. Om zo de regierol goed uit te kunnen voeren.

Voor de gemeente Dordrecht zijn er twee bronnen die ons iets (kunnen) vertellen over de samenhang in het sociaal domein:

- > [gemeentelijke monitor Sociaal Domein](#)
- > [arrangementenmonitor Sociaal Domein](#)

15) Bron: Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers & Rekenkamercommissies (NVR)

Bron: Nederlandse Vereniging voor Rekenkamers & Rekenkamercommissies (NVR)

Stapeling van zorg - gemeentelijke monitor Sociaal Domein

De gemeentelijke monitor Sociaal Domein brengt de stapeling van zorg in het sociaal domein in beeld, zowel op huishouden- als cliëntniveau. Het gaat hierbij om stapeling van voorzieningen die vallen onder de Wmo 2015 (maatwerkarrangementen), de jeugdwet (jeugdhulp, jeugdbescherming en/of jeugdreclassering) en de Participatiewet (zowel re-integratievoorzieningen als bijstandsuitkeringen). Een cliënt heeft een stapeling van drie voorzieningen als de cliënt bijvoorbeeld gebruik maakt van beschut werk (re-integratievoorziening), hulp bij het huishouden ontvangt (maatwerkarrangement Wmo) en gebruikt maakt van een vervoersdienst (maatwerkarrangement Wmo). Een huishouden heeft bijvoorbeeld een stapeling van twee voorzieningen als de vader van het gezin een bijstandsuitkering heeft en de dochter jeugdhulp ontvangt.

Wat zien we? De stapeling binnen het sociaal domein is laag. Circa zeven op de tien cliënten en zes op de tien huishoudens in Dordrecht maken gebruik van een (of meerdere) voorziening binnen één wet; bij hen is geen sprake van stapeling over meerdere wetten.

Vergelijken we de stapeling van zorg in Dordrecht met die in Schiedam en Tilburg, dan zien we dat de stapeling van zorg in Dordrecht het laagst is. In 2015 hadden zo'n 325 cliënten per 10.000 inwoners in Dordrecht twee of meerdere voorzieningen in het sociaal domein, verspreid over minimaal twee wetten. In Schiedam en Tilburg zijn dit er respectievelijk circa 885 en 510. Met name drie of meer voorzieningen komt in de gemeente Dordrecht minder vaak voor.

Kijken we naar het aantal huishoudens per 10.000 huishoudens dat gebruik maakt van meerdere voorzieningen in het sociaal domein, dan zien we hetzelfde beeld. In Dordrecht is dit (een stuk) lager dan in Schiedam en Tilburg.

Snel naar:

**> CLIËNTEN/HUISHOUDENS MET
VOORZIENING(EN) IN HET SOCIAAL DOMEIN**

Cliënten/huishoudens met voorziening(en) in het sociaal domein, 2015

	per 10.000 inwoners					
	Dordrecht			Schiedam	Tilburg	Nederland
	1e helft 2015	2e helft 2015	2015	2015	2015	2015
1 voorziening	750	745	765	570	745	535
2 voorzieningen	170	175	200	360	270	270
3 voorzieningen	45	45	65	180	105	115
4 voorzieningen	20	20	30	115	60	60
5 voorzieningen	10	10	15	70	30	30
6 of meer voorzieningen	0	10	15	160	45	40
totaal	995	1.005	1.090	1.460	1.255	1.050

	per 10.000 huishoudens					
	Dordrecht			Schiedam	Tilburg	Nederland
	1e helft 2015	2e helft 2015	2015	2015	2015	2015
1 voorziening	1.175	1.165	1.170	765	1.000	785
2 voorzieningen	375	390	430	595	485	500
3 voorzieningen	125	130	155	355	215	240
4 voorzieningen	55	55	80	240	130	145
5 voorzieningen	25	25	35	140	70	75
6 of meer voorzieningen	25	30	50	390	140	125
totaal	1.780	1.795	1.920	2.490	2.040	1.900

Toelichting: de cijfers zijn afgerond op vijftallen.

Bron: gemeentelijke monitor Sociaal Domein

Arrangementenmonitor Sociaal Domein

In de Arrangementenmonitor Sociaal Domein, ontwikkeld door Thönissen Management en Advies, worden gegevens met betrekking tot aantal en kosten van gemeentelijke maatwerkvoorzieningen (Wmo, Jeugd en Participatiewet) en zorgconsumptie van Zvw en Wlz op wijkniveau geanalyseerd en gepresenteerd. Inmiddels maken 18 gemeenten/regio's, waaronder de regio Drechtsteden, en zorgverzekeraar Coöperatie VGZ gebruik van de monitor. Het OCD is gevraagd de Drechtsteden hierbij te begeleiden.

De > **monitor** is bedoeld voor ondersteuning bij analyse, beleidsvorming en evaluatie van wijknetwerken/sociale wijkteams, zowel voor gemeenten als voor Coöperatie VGZ. Ieder halfjaar krijgen de Drechtsteden actuele (benchmark)gegevens op wijkniveau. Alle gegevens (van de gemeenten, Zorgverzekeraar en Zorgkantoor/Wlz) worden in de monitor in samenhang gepresenteerd aan de hand van tien leefdomeinen, zodat ook de samenhang en eventuele verschuivingen tussen de pijlers inzichtelijk wordt. Aan de hand hiervan kunnen analyses van zorgconsumptie per wijk of wijkteam opgesteld worden en kunnen op de langere termijn ook trends zichtbaar worden.

De regio Drechtsteden is dit jaar gestart met de Arrangementenmonitor. De gegevensverzameling loopt inmiddels en het dashboard raakt steeds meer gevuld met (ook) gemeentelijke gegevens, zoals van de SDD (Wmo), SO Jeugd ZHZ (jeugdhulp), Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ (speciaal onderwijs) en Drechtwerk (sociale werkvoorziening). Het OCD verwacht begin 2017 de eerste analyse/rapportage gereed te hebben.

arrangementen
monitor.

Colofon

Opdrachtgever:	gemeente Dordrecht
Tekst:	Onderzoekcentrum Drechtsteden m.m.v. Sociale Dienst Drechtsteden en Serviceorganisatie Jeugd ZHZ
Vormgeving:	Impuls Publiciteit, Sliedrecht
Meer informatie?	Onderzoekcentrum Drechtsteden Postbus 619, 3300 AP Dordrecht T 078 770 3905 E ocd@drechtsteden.nl

Overnemen van delen van de tekst is alleen toegestaan onder voorwaarde van een duidelijke bronvermelding.

